ეროვნული ბიბლიოთეკა

ISSN 0132-1307

საბჭოთა ხელოვნება

1980 4

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

მიხეილ შატროვი

რევოლუციური ეტიუდი (ლურჯი ცხენები წითელ ბალახზე)

პუგლიციისტური დრამის ცდა

3. ი. ლენინის დაბადების 110-ე წლისთავის გამო

ამ პიესაში სამი შრეა:

მზერა დღევანდელი დღიდან — მუსიკა და თანამედროვე სიმღერები. აი, რატომ არიან სცენაზე გიტარიანი ჯაბუკები და ქალაქშვილები; სარკმელი 1920 წლისკენ — ლოკუმენტები და მასალები იმ მშვენიერი ხანისა — ამიტომაა რევოლუციის ლოზუნგები და პლაკატები სცენაზე, დარბაზსა და ფოიეში და კორო, როზლის მონაწილენიც დაკვეხმარებიან თვალსაჩინოდ და რეალურად წაკვეთხოთ ეს დოკუმენტები.

ლენინის ცხოვრების ერთი დღის ეპიზოდები — ამიტომ სცენაზეა მისი კაბინეტი კრემლში, მისი ბინის სამზარეულო. სცენაზე არიან როლების შემსრულებელი მსახიობები[1].

ყველფერი ეს ახლა, ერთი შეხედვით, შეუთავსებლის უჩვეულო შეთავსებაა, მაგრამ მთავარია, რომ სპექტაკლის დასასრულისათვის უცნაურად ალარ გვიჩვენებოდეს და სულითა და გულით შეეგრძნოთ დროთა ურღვევი კავშირი.

შესაძლოა ჩვენი სპექტაკლი დაიწყოს თეატრის სახელით წარმოთქმული სიტყვებით:

„ჩვენ ყველანი წარმოშობით რევოლუციიდან ვართ....

ჩვენ მიემართავთ და დავკითხავთ წარსულს არა ცნობისმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად.

ჩვენ გვინდა გავიგოთ დღევანდელი დღე,

შეიძლება, ჩვენი სპექტაკლი დაიწყოს თეატრის სახელით წარმოთქმული სიტყვებით:

„ჩვენ რევოლუციის გორისანი ვართ... ჩვენ წარსულს კითხვებს ცნობისმოყვარეობის გამო არ ვუსვამთ;

ჩვენ გვინდა ჩაეწუდეთ დღევანდელ დღეს.

ჩვენ გვინდა ხვალინდელ დღეს ჩავხედოთ თვალებში.

ჩვენ გვინდა მოგითხროთ ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის ცხოვრების ერთი დღის შესახებ.

ჩვენ გვინდა სიცოცხლე შოავბეროთ იმ მშვენიერი და მძვინვარე ხანის გაყვითლებულ დოკუმენტებს.

შევეცდებით, თქვენთან ერთად ვიგრძნოთ თავი იმ ადამიანებად, რომლებიც ცხრაას ოცი წლის შემოდგომაზე კომკავშირის მესამე ყრილობაზე უსმენდნენ ლენინს...

ჩვენ არ ვკისრულობთ შეეკმნათ პორტრეტული მსგავსების ილუზია, ვეცდებით ხორცი შევასხათ ნადელდა კონსტანტინეს ახლო კრუპსკაიას სიტყვებს: „ლენინის ხახე — ლენინის ჯზრია“.

ნაწილი პირველი

ცხრაას ოცი წლის დოკუმენტები

„მთელს მსოფლიოზე ფრიალებს შრომის წითელი დროშა, რომელიც ჩვენ აღვმართეთ. დაიღუსნენ მის ქვეშ მდგარი ათასები, გიმარჯვებენ მის ქვეშ მდგარი მილიონები“.

„ცნობა

რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის სრულიად რუსეთის III ყრილობა გაიხსნება 1920 წლის 2 ოქტომბერს.

დღის წესრიგი:

1. რუსუბლიკის სამხედრო და სამეურნეო მდგომარეობა — მომხსენებელი რკ (ბ) კკ-დან.
2. ახალგაზრდობის კომუნისტური ინტერნაციონალი.
3. კკ-ის მოხსენება.
4. ახალგაზრდობის სოციალისტური აღზრდა.
5. მილიციის არმია და ახალგაზრდობის ფიზიკური განვითარება.
6. რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის პროგრამა.
7. რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის წესდება.
8. კკ-ის არჩევნები“.

[1] რეჟისორას ენიშვნა სრული თავისუფლება უმნიშვნელოვანესი ამოცანის გადაწყვეტაში — განახორციელოს პიესის სამივე შრის ერთიანი ორგანული სცენაზე.

ძვირფასო ამხანაგო, ბედნიერი ვარ, რომ ამ წერილით შემიძლია ულელიერად და მთელი გულით მოგესალმოთ. ისევე, როგორც თქვენ, მეც დამჭრეს თვარამეტე წელს, მას აქეთ ლოგინსა ვარ მიჯაჭვული და ვფიქრობ ცხოვრების უმთავრეს საკითხებზე. მხოლოდ აწვიათად, როცა უკან იხევს ავადმყოფობა, შემიძლია ავიღო ხელში ფუნჯი და სალებავი და ვხატო თანასწორობისა და ძმობის მომავალი სამეფო, სადაც ადამიანი ნამდვილად ლამაზი, ფრთაშესხმული და თავისუფალი იქნება. მე ამ სურათს ახე დავარქმევ: „ლენინი ცხენზე წოლილ ბალახზე". ვიცი, ეკერ ვიხილავ ამ სამეფოს. მისი ბედი იმაო ხელშია, ვინც ჩვენ მოგვეკვეთა. გთხოვთ დამრთოთ ნება, რომ ოქვენ გიანდერძოთ ჩემი სურათი, რადგანაც ყოველ წუთს შეიძლება შემემთხვიოს გაუთვალისწინებელი... კომეთნიტური სალმით თქვენი ფრონტელი ამხანაგი სამოკალკო ომში, ალექსეი ლენოვი".

სურათი პირველი

ლენინის კაბინეტში, მაგიდაზე, მწვანე ამაყურის ქვეშ ინთება ნათურა. კაბინეტში ჯერ არაფრისა. პროგეტორის სხივი კარიბჭესთან ანთებს მსახიობს, რომელიც ჩვენს სპექტაკლში ვლადიმერ ილიას-ად ლენინის როლს თამაშობს. ჯერჯერობით ამაზე შეიძლება ოენივ მიგვანშვნიფდეს — კოსტიტეტი, რომელიც ლენინისას ჰგავს და ჰალსტეხი, რომელიც ლენინს ჰალტეხივით წიწმულებინია, მსახიობს — პოტტრეტული გრიმი არა აქვს. ეს პრინციპი ვრცელდება ყველა მსახიობზე, რომლებიც ისტორიულ მოღვაწეთა როლებს თამაშობენ.

მ ს ა ხ ი ო ბ ი. ოცი წლის სეკტემბერში ოკოოს შემოდგომის არაჩვეულებრივად ნათელი და თბილი დღეები იდგა. ვლადიმერ ილიას ძმა ლენინს აწვალებდა უძლიერნა. ძილის წყმდები არ ზელოდა. მთელი დღის დაძაბული შრომით დაღლილი დაკანკულულ ლამითაც არ შეეძლო დასვენება: სეკტემბრის ერთ-ერთ უკანასკნელ დღეს კრუპსკაიამ თავიხი გიტანა, გადაწყვეტ, მოეწვიოთ ეკიმი ოხეეი — ძველი პარტიელი ამხანაგი, რომელიც ლენინს ძალიან უყვარდა, როგორც ადამიანი და რომელსაც ენდობოდა, როგორც ექიმს. ვლადიმერ ილიას ამ ძმე ფარეკეკი ოხეხს, შეეთანხმდა შეხვედრაზე და ნელი გაემართა სამუშაო კაბინეტისაკენ (შეკის კაბინეტში). მოკანდაკის თხოვნით, რომელიც იმ დღეებში მუშაობდა მის პორტრეტზე, ლენინმა შეამოწმა, გაშია თუ არა ლამის განმავლობაში ჩვარი, რომელიც ბიუსტს ფარავდა (ამოუწმეს) წყალი დაასხა მას ქალი (ასხამს), მაგიდას მოუჯდა (ტეკეს), დაიდგა „პრავდის" პირველი გვერდს, სადაც დაბეჭდილი იყო სხვადასხვა მხრიდან მოსული ამბები (სწრაფად ათვალიერებს გაზეთს), კიდევ ერთხელ გადაიკითხა ახალგაზრდა მხატვრის წერილი, რომელიც წინადღით მიიღო (ეითხოვს წერილს).

ჩვენ თვალწინ უნდა მოხდეს მსახიობის შინაგანი გარდასახვა.

... და მხლოდ მაშინ სთხოვა მდივანს, მოეგიდოდა თუ არა ვლადიმერ ილეიჩისგენ ამ ოხეი, მასთან მოეწვია.

(პიჯაკს ეკიხლის, სკამზე გადაკიდებს, მოიხსნის ჰალსტეხს).

კაბინეტში შემოდის მსახიობი, რომელიც ექიმი ოხეხის როლს თამაშობს.

ო ბ ო ხ ი. დილა მშვიდობისა, ვლადიმერ ილიჩ!

ლ ე ნ ი ნ ი. დილა მშვიდობისა, დილა მშვიდობისა, ვლადიმერ ალექსანდრეიჩ (ხელს ართმევს) მაკაღეთ, რომ ნაშდვილ ავადმყოფებს მოგწყვეტეთ. ეს სულ ნადედგა კონსტანტინოვნას ბრალია— შემომიჩნდა, პიროდანი დანა დამაკონა ყელზე. მარიაც, რა თქმა უნდა, მხარს უჭაშს.

ო ბ ო ხ ი. ასეთ დუღეს ვერც მე ვაკეთებდი. ანა უშავს რა. ჩვენ ახლა ჩამოვსხდეთ, ვისაუბროთ, დავამშვიდოთ შინაურები დ. თვითონაც დამშვიდდეთ. ტკეულად კი გაგიზდოთ, არ ვაპრეტ თქვენ გულისტკივნის მოსმენას. ოღონდ იმ ოხერ-ტიალს მოვისხვეპ ერთი...

ლ ე ნ ი ნ ი. ტკეიაზე ამბობთ?

ო ბ ო ხ ი. იმაზე, იმ გერატზე. ხად გვიზის ერთი ის უნდაფსო?

ლ ე ნ ი ნ ი. ზუსტადაფ ეს, სადაც ორი წლის წინათ დატოვეთ.

ო ბ ო ხ ი. (ეისერ ყ ფსინ ჯ ავადმყოფს) მაშინ აქ უნდა ოქოს, ის ოხერი ისა. ნარმოიდგინეთ, რომ ადგილზეა. აი, ავერ, აი, აი. მეორე კი ლრმადაა, მხლოდ სხივებით თუ ჩაწვდება კაცი... ასე, ასე, ეს ბეჭედ ეკუნდენ ეს თავხედები?

ლ ე ნ ი ნ ი. რა ვიცი, თითქოს — არა.

ო ბ ო ხ ი. მოვიშორით ეს ტკეია და რაც შეიძლება სწრაფად. რას ეტიკეთ? ეკაკარავად, ეფერო სწრაფად დავსვამ კითხვა: ცოლსა და დას რა მიაჩნიან საკაჭავშიდ? ეძლერიან?

ლ ე ნ ი ნ ი. (ეიღეზეა) ამ საკითხში მგონი მეც დავეთანხმო მათ.

ო ბ ო ხ ი. დიდი ხანია გაეუბნეთ?

ლ ე ნ ი ნ ი. დიდი ხანია.

ო ბ ო ხ ი. რა დასაბალი ეს იყო, ადრეც შეგეძლოთ გაგემხილათ. თავის ტკეიეეეში თუ გაკვეთ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ყველაზე უსაიმოვნო ესაა.

ო ბ ო ხ ი. ზმრაფ გტკეივთ?

ლ ე ნ ი ნ ი. საკმაოდ.

ო ბ ო ხ ი. ისეთი შეგრძნება ხომ არ გეუფლებათ, თითქოს ფოლადის სალტეს ბეეერენ?

ლ ე ნ ი ნ ი. დიახ.

ო ბ ო ხ ი. თუ შეგიმჩნევიათ თვალებში, განსაკუთრებით უსეეეზე, ერთგვარი თრთოეა, თითქოს ეკიაუეეეენი დადგანან?

ლ ე ნ ი ნ ი. შემიმჩნევია.

ო ბ ო ხ ი. სწრაფად ოლეეეთან?

ლ ე ნ ი ნ ი. დიახ, ბევრად უფრო სწრაფად, ვიდრე ადრე.

ო ბ ო ხ ი. ახე, ახე... ხელი მიბოძეთ. ეუფლო დაძაბულია. გასაგებია. ძალიან კარგი. მშვენერია. ჰაკა... ყველაფერი ისეა, როგორც უნდა იყოს.

ლ ე ნ ი ნ ი. რა, ცუდადაა საკმე?

ო ბ ო ხ ი. (ეიღეზეა) არაფერია. ჩაიცვით. (დაბაბზისაკენ) ეკიმ ოხუს შემდეგ მთელი ცხოვრება ემახსოვრება ეს დილა და ეს შეშფოთებული მზერა, რომელიც მიხვან სიმპათიელ ეკ ოხეხოოდ. ოოგორც ოოგორც ეამოცდილმა ეკიმმა, ვლადიმერ ალექსანდრეიჩ ძალ ყველაფერი გააკეთა, შესაძლებელიეა ეკ შეუძლებელიც, ავადმყოფობის გაგვიიოარება რომ შეეტრაბინა, მაგრამ მანამდე... მანამდე უნდა შემდგარიყო ძმიე ეაუბარი.

ლ ე ნ ი ნ ი. (ეკრავს ჰალტეხს. მხიარულად) როგორაა საკმე, რამდენი დამრჩა კიდევ?

ო ბ ო ხ ი. (ინაეე ტონით) რამდენი გკურდებათ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ზუდმეტი ვითხოვთ?

ო ბ ო ხ ი. არა, მაგრამ ეკრისტიანულად...

ლ ე ნ ი ნ ი. ყველანა და ყველაფრისათვ:ნ... იმისათვის, რომ ლურჯი ცხენები და თანაც წოლილ ბალახზე... მე მეკრგები ახე. ოცდაბეთი წელი. რა, ბლომად მომიყოვნ?

ო ბ ო ხ ი. მე კი გამოგიწერდით, მაგრამ თქვენთან საკმის დაკეკრას, მიძიკო, ყველაფერი მირჩენია. ჩვენი საუბრები და რჩევა-დარიგებანი ბაერის უბრალო ეერჩეგად ჩრეა. ახლა ავდგები და გაგეგზ დაგაშინებენ. ან, მოგხსნი ბეფდას და რაც ეერგნოთ, ის ეკნით მერე

ლ ე ნ ი ნ ი. ან გამოგიგეთ, ტკეულები არ გეგრეხებათ.

ო ბ ო ხ ი. ახე კარგად ზეგრეხები, რომ!...

ლ ე ნ ი ნ ი. თვალები გაგაკეთენ.

ო ბ ო ხ ი. მაშინ თქვენ ეკ ან დაგიწეეთნ ლაპარაკს, არამდე ორ მშვენერი არსებაა, რომლებიც სერიოზულად მიიღებენ ჩემს ნათქვამს.

ლ ე ნ ი ნ ი. შემიბარალეთ.

ო ბ ო ხ ი. არა, არ შეგიბრალეთ. თავით ფეხამდე სამუშაოში ხარო ჩაფფილი, მე კი რას მპირდებეთ? ღამით, როცა არ უნდა გაეკარო, ყოველთვის შუქია თქვენს ფანჯარაში. წუხელ ღამის თორმეტ საათზე თავისუფლად შეგეძლოთ ეკოოკეთ: „ჩემი რეგანაოიანი სამუშაო დღის მეთქვსმეტე საათი იწყებაო".

ლ ე ნ ი ნ ი. არაა მართალი! წუხელ კონცერტზე ვიყოფილი!

ო ბ ო ხ ი. არაფერიკა. დიდ თეატრში კი მიხვედი, მაგრამ, რაც ეკ ხალმა გიეცნთ და ოფაცი გაგიმართეთ, მაშინვე წამოგეყეთ და შინისაკენ გამოსწეოდ; აკ დაბრუნდით და ღამის ხამ საათამდე მუშაობდი. ტკეულად მოიქეცით ახე. ოოგორმე შეიძლებოდეს ოფაციენის გაძლეკა. ამის გამო ამეი საუკეთო დასვენებას მოიკლებენ კაცი!

ლ ე ნ ი ნ ი. ეს ოფაციენი, უბრალოდ უკუფტერო პუნლაკა გვაკვეს, სულ არ იციან, როგორ მოიქცნენ კონცერტზე. ზეალაინი უკვე სცენაზე იყო გამოსული, როცა შეკვეტეს: „გუშმარკოს ლენინს!" მაშინვე უკან, კულისებში შეგრეხდა. დიდი მომეცერეს

მოსახმენად მოდიან, ოვაციებს კი ლენინს უმაროვენ. რა უპატივცემლობაა მსაბიობის! როგორია შემქმელი ამ დარნეულ ბოდიშ შეფუთვაელ შალიანაზის.

ობუხინა. კეთილი. გუშინ ვერ დაისვენეთო, მაგრამ რიდილაც დაისვენეთ უკანასკნელად? სწორედ თქვენ, ცოტაოა კი არა, თქვენ უნდა მიგეცეს პასუხისგებაში სახელმწიფო ქონების — საუფარო ჯანმრთელობის გაფუანნგვისათვის.

ლენინი. (მხიარულად) სულ არ მგაგბართ შარიანეს.

ობუხინა. როდის დაისვენეთო უკანასკნელად? ზღაპრები იქით იყოს, ბოლოსკენ ბოლის ექვის დეზორიენტირება შეგიძლია, მაგრამ ეს ისეთივე ბოლშევიკი ვარ, როგორიც თქვენ ხა სიმართლეს მოვითხოვ. ჩვენ პარტიული ლაპარაკი გვაქვს.

ლენინი. სამეფილინო.

ობუხინა. პარტიული.

ლენინი. (ღიმებს). კარგით, იყოს პარტიულ-სამეფილინო.

ობუხინა. ამბანაგო ულიანოვ, ეკითხეთ ინებეთ და მითხარით, როდის დაისვენეთო უკანასკნელად?

ლენინი. რაიმეი სერიოზულად ხართ შეშფოთებული?

ობუხინა. შეშფოთებული ვარ. სერიოზულად. იმიტომ, რომ უღელად ილაჯთ ოავს. ბაკანი გაუვეტაბდეთ მუშაობთ.

ლენინი. (ფიქრს). ბანა მარტო მე ვარ ასე? ცეკაცი ხა სახლკომსახმეკ დაზვინეთია სამეშაოთა, ნებსით თუ უნებლიეთ, მეკრი, ფი შეიძლეს ზედმეტიც, მუშაობა მიწევს. დაღლილობის ჩემი ჟეკეი მარაგი რომ არა...

ობუხინა. იცოდეთ, ეს მოჯადოებული წრეა — რაც უფრო მეტად დაიღლებით, მით უფრო ნაკლებს გაკეთებთ.

ლენინი. მეშინია, ვერ მოვასწრებ.

ბაუზა.

ვლადიმერ ალექსანდროვიჩ, რა მომელის? რისი ნიშნებია ეს? გამიგეთ, მე უნდა ვიცოდე, მოკვლე ვარ, ვიცოდე, რამდენია ჩემს განკურნულობაზე, მიამლილით მაინც... მაპატეთ, მესმის, რომ გამძიმეთ ეს საუბარი, მაგრამ არც მეუღლეთან და არც დასთან ამაზე ლაპარაკი არ შემიძლია, თქვენს ხარო მმოლოდ, ვინც... მოდით, ჩავთვალოთ, რომ მართლაც პარტიული ლაპარაკი გვაქვს.

ობუხინა. სამეფილინო.

ლენინი. კეთილი, იყოს პარტიულ-სამეფილინო.

ობუხინა. ღმერთო ჩემო, ეს ზეფილი ამაზე პასუხის გაცემა, ეს ხომ მოსტიკაა!

ლენინი. ჯანდაბას მოსტიკა, მეცნიერებია საკირო! ხასწორის ერთ პიანაზე არაა ყველფერი, რაც თქვენ ჩენნე იცით — ორმოცდაათ წელი, ჭრილობა, თავის ტკივილები, უძილობა; მეორეზე — თქვენი ცოდნა და გამოცდილება.

ობუხინა. იცოდე ის, რაი ცოდნაც ადამიანს არ ძალეულს, მეცნიერება არაა. საკოთხის ახე დაფენება არაბრესსტანულია.

ლენინი. მარკსისტებთან როგორმე მოგრიდდები. ისინი გვაპატიებენ.

ობუხინა. ყველის ნალეკზე მთხოვთ მარჩიელობას.

ლენინი. ცოტა მეტ ეფექაციოს ბოლოვთ. (დადის კაბინეტში) ნეტავ, ვიცოდე, ნეტავ, ვიცოდე.. მგონი ჩეხოვსა აკვს, არა?

ობუხინა. (ხაზგასმით) ბმოლედ ორმოცდაათიოსა ხართ. ობიექტური მონაცემებია ხულ არაა ცუდი — მწვანესრად ცურავთ, შეანაწმნეკავ ისერთ, გოლიათური ჯანი გაქვთ, აკუმდე რომ არ დაგაგდოთ ამ კატორგას. დაღლილობის მარაგი? შეგიძლია დღის რეჟიმს და ყველფერი ნორმალურად იქნება.

ლენინი. თქვენ მშვენიერად იცით, ვლადიმერ ალექსანდროვიჩ, რომ მე ეს არ შემიძლია.

ობუხინა. თანამონაწილედ ნუ გამიხდით! არ ვიცი და არც მინდა ვიცოდე.

ლენინი. (მაგიდიდან ლენის ქაღალდის გროვას) სამოკალაკო ომი მთავრდება, მაგრამ ვრანგელი ყირიმშია, დასავლეთშიც პოლონეთის ფრონტია (მაგიდაზე ყრის რამდენიმე ფურცელს) მშვიდობის შესახებ მოლაპარაკება მიმდინარეობს რიგაში. დღეს პოლონეთის ახალ პირობებს ველოდებით (ეიღებ ერთი ფურცელი დაიკი მაგიდაზე) სრული და ყველფერის შთანნთქმელი რეკვეკვა. მოღლა ქვეყანაში პროდუქციის მოცულობა ომამდელის თერმეტი პროცენტია. ჩეკდარი მინდვრები, მეკდარი ჭარხლები, გაკვაკეფაზეა ორთქლმავალი (ფურცელებს და მაგიდაზე ცვავ ფურცლები—დოკუმენტები) ქაღალაქ შიმშილისმს, სოფელი გმინავს სასურსაათო გაწერის გამო, შეკვამცირებთ ბაწერსა, სოფელს მდგომარეობა შეუმუშუმუქდეს... ბეჭედ ქალაქი დიბირჩინა; ვიფშრილი ბაწერსა — ქალაქი ოდნავ ამოაბერეთქვა, სამაგიეროდ, სოფელს დაკვარგავთ, მტარაგ გადავიოდეთ. რა ამბავია, რა ხდება რუსეთშია? აა, კრასანინ დეკეშა მივიღეთ ლენდონიდან — ესი ითსა ფუნერი ვიშოვე ჩვენს ქერელთა და ბეზეუფეშიო, ბეკეკოთეეა, რა ივეკოოს ამ ფულთან. ამ ესი ითსანისათვის ერთი კვირა ყველა ხასკომი ერთმანეთს ებრძვა. შენ და ეკიტი დაბდეეეს ფეზდფეეს, დდე და ფიე ერ მაზეეეეეეეს. ეი, ბუეეფლეეეი ხაგნეეის ხეეა: ორეოოგმეეეეეეე

ნ ა ტ ა შ ა. აი, კიდევ ამხანაგი ბრიუხანოვი...

ლ ე ნ ი ნ. მახსოვს. არა, ვერ შევძლებ, ლომოვს დაუკავშირდეს.

ნ ა ტ ა შ ა. სახელმწიფო გამომცემლობის დელეგაცია.

ლ ე ნ ი ნ. ბოდიში ნოუხადეთ, უთხარით, რომ შეუძლოდ ვარ (ნატაშას შეშფოთებული მზერის სასასუხოდ) ისეთი არაფერია... ლუნაჩარსკის მიმართონ.

ნ ა ტ ა შ ა. კომკავშირელებმა დარეკეს ცეკადან. ძალიან გთხოვენ, რომ მიხელონ. ორ ოქტომბერს მესამე ყრილობას ხსნიან, უნდათ, მოხსენებით გამოხვიდეთ რესპუბლიკის სამხედრო და სამეურნო მდგომარეობის შესახებ.

ლ ე ნ ი ნ. მოახსენებთ?

ნ ა ტ ა შ ა. იქ, ცეკაში დიდი დისკუსია აჭვენ, სულ აებნეთ თავგზა.

ლ ე ნ ი ნ. რაზე კამათობენ?

ნ ა ტ ა შ ა. მაგალითად, ისეთ რამეზე — რა დიერქვას — ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირი თუ კომუნისტური ახალგაზრდობის კავშირი?

ლ ე ნ ი ნ. რა განსხვავებაა?

ნ ა ტ ა შ ა. უი, რას ბრძანებთ! ამაზე იმდენი ქაღალდი დახარჯეს!

ლ ე ნ ი ნ. არა, სულ არ ვიცნობ ამ საკითხებს, უმჯობესია, ორგბიუროს გაარკვიოს და გადაწყვეტოს.

ვ. თოფურიძე

ვ. ი. ლენინი

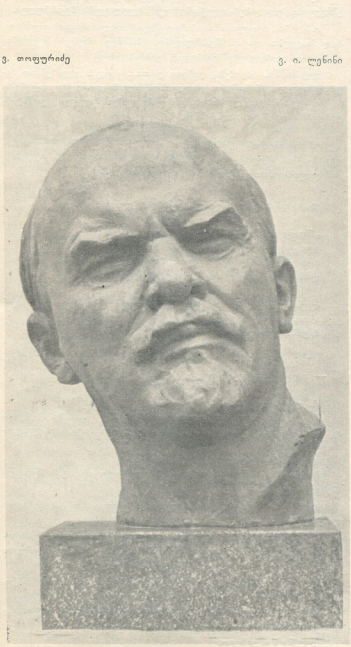

ნ ა ტ ა შ ა. იმათ რომ თქვენი აზრი აინტერესებთ?...

ლ ე ნ ი ნ. წინასწარ რატომ გავართულო ჩემი პირადი აზრით, ცალკ კოლექტიური გადაწყვეტილება? არა, ორგბიუროს, ორგბიუროს მიმართონ. ხმა რა არის?

ნ ა ტ ა შ ა. ხმა... არის ვიღაც საპოფნოკოვა, მოსკოვის საბჭოს თანამშრომელი. თქვენს ნახვას მოითხოვს. დაპატიმრებას უპირებენ ოცდათექვსმეტი საათით. ამბობს, რომ უსამართლოდ ექცევიან, რომ თქვენ მას იცნობთ რომელღაცა მიტინგიდან და შეგიძლიათ დაეხმაროთ...

ლ ე ნ ი ნ. საპოფნოკოვა, საპოფნოკოვა... არ მახსოვს. ბოდიში მოუხადეთ და სთხოვეთ, მიმართონ პარტიის მოსკოვის კომიტეტს. საღამოს რვა საათის შერე ნურაფერს დავნიშნავთ, საერთოდ წავალ.

ნ ა ტ ა შ ა. საფეხრნოდ?

ლ ე ნ ი ნ. დიახ, ამიერიდან ყოველ დღე საათახბეგარს ვიღებრნებ. ნატაშა, კიდევ ერთი პატარა სათხოვარი მაქვს: თუ შეიძლება, ფაზერებს ნურასოდეს დაგაბნევთ, რაღაც უსიამოვნო გრძნობაა... თითქოს ყველაფერს მოწყვეტილი ხარ, როგორც საათგარეშე.

ნ ა ტ ა შ ა. მაკაროვი, ვლადიმერ ილიჩ, არ ვიცოდი.

(ღიღის ფანჯრებს).

ლ ე ნ ი ნ. და კიდევ, ნატაშა, მოიტანეთ ლუნაჩარსკი, დამირეკოს. ცენტრუბასაც უთხარით, რომ ველოდები საბედლწერო ანარატის შეწყვეტილებელი კომისიის მასალებითურო. მოიტანეთ კიროვი, ტელეფონით დამიკავშირდეს. სამი საათისათვის პირდაპირი ხაზი შეუკვეთეთ ჯერ დასაველეთისა და შეშდეგ სამხრეთის ფრონტებთან. რეკოლუციური სამხედრო საბჭოდან გამოითხოვეთ მთელი მასალა ვრანგელის შესახებ და ოთხ საათზე თათბირი მოვიწვეთ ამ საკითხზე. თუ ზარი იქნა რიგიდან, მაშინვე მომიტანეთ, სადაც არ უნდა ვიყო. საბჭოების მესამე სახლის მეთექვსმეტე ოთახში დანიანავდა ურალელი ხოდიეკი. თუ დაითანხმეთ, მინდა მასთან ლაპარაკი. შეუთანხმდით ბისსოვის ხელსაწერ დროზე, დღეს ან ხვალ. დღეს რიგიანა ვეგაქვს თავისუფალი დრო?

ნ ა ტ ა შ ა. მხოლოდ საღამოს, მაგრამ თქვენ გასეირნება გინდოდათ.

ლ ე ნ ი ნ. არა, არა, ეს საათები იყოს... იქნებ დღეს, პირველ საათზე შეეხვედეთ, თუ იქნა დრო. როგორა თქვით, რა გვარია ის ქალი?

ნ ა ტ ა შ ა. საპოფნოკოვა.

ლ ე ნ ი ნ. არა, არ მახსოვს. და უკანასკნელი — გუშინ აი, ეს წერილი მივიღე. შემიგრეფეთ, გეთაყვა, ცნობები ადრესატის შესახებ, გამიგეთ, რიგმე ხომ არ სჭირდება, ოღონდ დელეკატურად გამოიკითხონ ამხანაგებმა.

ნ ა ტ ა შ ა. კარგით.

(მიდის).

ლენინი უახლოვდება ფანჯარას. დიდხანს განსაკერის ქაღალს. წუნარად, ეჩეჩარებლად იწყება სიმღერა „ლერჩი ცხენები წითელ ბალახზე“.

„ცა მიწას დახწედება,
ბრძოლისთვის ალაჯნენს,
ჩანს ლერჩი ცხენები
მეწყაფულ ბალახზე.
მიქრიან ცხენები
ამაკი და ლალი,
ფლოქვეშქვეშ გიზგიზებს
წითელი ბალახი.
ბალახი შმაგი და
მარჯანის ფერი,
ბალახი რუსეთის
ტყისა და ველის.
ფრიალებს ფფარი,
ფრინავენ ცხენები,
მხოლოდ წინ, მხოლოდ წინ
მიქრიან ჭენებით.
თუ შეჩერდებიან,
დაცქვეტენ ყურო,
ქარი ლულლენებს და
მოსმენა სურთ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მე თქვენში რწმენის და
ბრძოლის ეცეცხლ ვხედავ,
ო, ლურჯა ცხენები,
მომავლის დღეთა". [2]

ᲪᲘᲠᲐᲡᲐ ᲓᲐ ᲤᲚᲘᲡ ᲛᲝᲜᲐᲗᲔᲑᲘᲡᲨᲘ.

„უბრალონი და ჩვეულებრივნი არიან პროლეტარიატის მგირეები. მათი მგრძობა მხოლოდ ისაა, რომ ჯეთებენ ყველფერს, რაც გადაწყვეტდ მომენტში ენდა ჯეთედეს".

„იგმირებო, არ ვიცით სახელი თქვენი,
მაგრამ არასოდეს გაიცდება,
არ გაფერმკრთალდება სამშობლო თქვენი,
ყველა საუკუნეს გიშვენდა!"

„ფასაკეთეს ფრონტი.
მეთხუთმეტე არიის საგანგებო განყოფილების უფროსს ი. კ. ბერზინს.
რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის წევრის
ს. ნ. ბოგდანოვიჩისგან.

ᲐᲑᲐᲙᲘ

ა. წ. 19 სექტემბერს, არალეგალურად ვიმეოფებოდი რა მოწვაალმდეგის ჯარებში, უნებლეთ მოეწმე ბეგმდი, როგორ დასაჭეს სიკვდილით კომუნისტური რწმენისათვის სამი ახალგაზრდა ქალაშვილი, რის შესახებაც გაცნობებთ შემდეგს: სადამის 5 საათისთვის ჯარის,აღეებმა პეტროვის მაზრის იასკოვის სადგურის მოსახლეობას თავი მოუყარეს მოედანზე, სადაც ინვლისური სტანერთო მანქანების ფარების შუქზე, სკოლის კედელთან, ხელისხელ,ალიდგუული იდგნენ სიკვდილმასჯელნი. მათი გარეეშნა და ფდგომარეობა ცხადყოფდა, რომ მათთვის ფიზიკური შეურაცხყოფა მიეყენებინთ. ოფიცერი, რომელიც „დემოკრატიულ" ჯალათებს მეთაურობდა, ქალაშვილებს დაეკითხა, რა იყო მათ უკანასკენი სურვილი. სამივემ განაცხადა, რომ სურთ იმღერონ „ინტერნაციონალი", რაზეც უარი ეთქვათ. მაშინ მათ დაასახელეს სიმღერა „წინ მეგობრებო, გასწეთ!".

სიმღერის შესრულებისას ხალხში ტირილი და მოთქმა ისმოდა. ოფიცერს მოსალოდნელი შედეგისა შეეშინდა და სიმღერა ზალპით შეწყვეტა.

დასჯილთა სახელების გაგების ყველა ცდა უშედეგო აღმოჩნდა, რადგან მათ არ იცნობენ ამ მხარეში, სადაც მხოლოდ დასახჯელად მოიყვანეს. ამბობენ, რომ ისინი პიტერელი კომკავშრირელები იყვნენ, რომლებიც ადგილობრივ მოსახლეობაში კომუნისტურ პროპაგანდას ეწეოდნენ.

მეტს ვერაფერს გაცნობებთ ამ ამბავზე, რაც პირადად მე ღრმად განვიცადე, რაზეც ხელს ვაწერ

ს. ნ. ბოგდანოვიჩი

რეზოლუცია: „არქივს. შეინახოს სამარადისოდ".

დანართი (ავტორისაგან)

წინ, მეგობრებო, გასწეთ, იაკეთ
უთანასწორო ბრძოლაში მხნენი,
გადაარჩენეთ დედასამშობლო,
თავისუფლება, ღირსება თქვენი.

ნეტარან შეხტებსა და ციხეში
დავიღუპებით? მერე რა მოხდა,
სამეგობს ჩვენსას ეხმაურება
მილიონობით ცოცხალთა მოდგმა.

დაე, ჩაგეყოროს საპყრობილეში,
დაგვდაღონ ცეცხლის მწველი იარით,
გადგეგვასახლონ მაღაროებში,
დე, ყველა ტანჯვა ვგრძნაგოართ.

ნეტარან შეხტებსა და ციხეში
დავიღუპებით? მერე რა მოხდა!
ჩაქმეტის ჩვენსას ეხმაურება
მილიონობით ცოცხალთა მოდგმა.

დარეკავს ფამი განაჯილებსა
და ჩვენი ხალხიც იმღერებს შვებით,
მოგვიგონებენ კეთილი სიტყვით,
რადგან სამეფოშიც ვმარეგდა ფრრმენი".

„რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის ცენტრალური კომიტეტი. სტატისტიკური აღრიცხვის განყოფილება.

ᲪᲜᲝᲑᲐ.

რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის ქ. მოსკოვის საქალაქო რაიონის მეორე მეკანეკური სახელსნისნების უფროსის შემადგენლობის შესახებ 1918-1920 წლებში.

უფროსი შეიქმნა 1918 წლის მარტში 14 კაცის შემადგენლობით:
1. კირსანოვი სერგეი — მოკლეს ცარიცანთან.
2. ზაბეთნინი სერგეი — მოკლეს ცარიცანთან.
3. ნეფედოფი ვასილი — დაიღუპა სურსთ-ხანოვგაის რაზმში.
4. დავიდოვი ხემინი — გაეფდა.
5. ტერნოვსკი ნიკოლაზი — მოკლეს აღმოსავლეთის ფრონტზე.
6. პოპოვი ბორისი — გარდაიცვალა ტრილობების გამო ჰოსპიტალში.
7. სეტკოვი ნიკოლაზი — მოკლეს აღმოსავლეთის ფრონტზე.
8. ნოტანინი პეტრა — მოკლეს ოფდენჩოთან ბრძოლაში.
9. ფარტერი ალექსანდრე — ჩამოახრჩეეს პეტლიურელებმა.
10. ოტუხოვი ლიდა — ჩამოახრჩეეს პეტლიურელებმა.
11. კარპნა კლავდია — გარდაიცვალა ტიფეთ.
12. ნინეფაი ივანი — დაეხეიტა კოლჩაკელებმა.
13. სობოლევსკი ვალიდიკა — მოკლეს ტუდასთან თეთრგვარდელებმა.
14. უვაროვა მარია — მუშობს ახალი ახალგაზრდების ჩასაბმელად კავშირში.

მოცემეულ მომენტში შემოდის 31 კაცი.
ახლი ფედანთან სწერია — უვაროვა.
მოსკოვი, 1920 წლის 17 აგვისტო".

ᲡᲬᲠᲐᲤᲘ ᲔᲝᲠᲯ

ელადიმერ ილიას.ძე ლენინის კაბინეტი. ლენინი ესაუბრება რუსეთის დემეშათა საკავშირო კორესპონდენტს — ფოლკოვს.

ᲚᲔᲜᲘᲜᲘ. (ფოლკოვს) ჩვენი გეგმები აზიაში ისეთივეა, როგორიც ევროპაში; მშვიდობიანი თანაარსებობა ყველა ერის ხალხებთან, რომლებიც ახალი ცხოვრებისათვის ფლეიმენენ.

ᲤᲝᲚᲙᲝᲕᲘ (აწერს) მშვიდობის საფუძვლები ანერიკასთან?

ᲚᲔᲜᲘᲜᲘ. ამერიკელი კაპიტალისტები ნე გვაჯლეგენ ხელს, ჩვენ მათ არ შეეეხებით.

ᲤᲝᲚᲙᲝᲕᲘ. პოლონეთის საკითხი?

ᲚᲔᲜᲘᲜᲘ. როგორც ეწონალია, პოლონეთმა ჯერ დაიპყრო კიევი, მაგრამ ჩვენ კონტრდარტყმით ვუპასუხეთ და ვარშავამდე მივედით, შემდეგ მოხდა გარდატეხა — ახლთნი ჯარნი ფაეიზეთ უკან. ახლა რიგაში მოლაპარაკეა მიმდინარეობს მშვიდობის თაობაზე. მოლაპარაკეების დაგვრიგვენებას იმედიანად ველოდებით.

ᲤᲝᲚᲙᲝᲕᲘ. (თავს ვერ იკავებს). ეჰ, ვლადიმერ ილიჩ, თქმა რომ შეიძლებოდეს...

ᲚᲔᲜᲘᲜᲘ. შეიძლებოდეს კი არა, აუცილებელია.

ᲤᲝᲚᲙᲝᲕᲘ. ევროპიდან ახლახან ჩამოვედი. იცით, როგორ მოიანს ოქედან ჩვენი დათმობები, კომპრომისები და მშვიდობის მოთხოვნა!

[2] ავტორი სერგეი ბობკოვი.

ლ ე ნ ი ნ. როგორც ჩანს, დრო და თვალსაზრისის გაფართოება იქნება საჭირო ამისთვის, რათა გავიგოთ, რომ ერთი მშვიდობიანი დღე ბევრად მეტს შეძენს სოციალისტების მშენებლობას, ვიდრე თუნდაც ძმეტვამისული ომის ათი დღე.

დ ო ლ გ ო ვ ი. არა, ელადიმირ ილიჩ, ძმეტვამისული ომი ისეთი შესაძლებლობებს გადაგვიშლიდა ეკონომაში...

ლ ე ნ ი ნ ი. ჩემო კარგო, რამდენი წელია ხართ?

დ ო ლ გ ო ვ ი. ოცდაცამეტი.

ლ ე ნ ი ნ. (დაღეშილა) პოლტავაში მარტო მხუთავილა გუდი კი არ უნდა გკვნილიყო ჩვენ ყველას, არამედ ფრილი თავიც, თორემ მშრალზე დარჩენა ყოველთვისაა მოსაფიდელი. (ამეორებს) ომი შესაძლებლობებს გადაგვიშლიდა... ომი — ომია. ადამიანთა დაღუპვა, ნგრევა, შიმშილია, ახა ეთიხანი გლეხთა მეურნეობის განადგურებაა... ხელახლი ომლოობა და მოუსაფრობა.

დ ო ლ გ ო ვ ი. მთავარი ხომ ხამოლოო შედეგია! ეს კი გამარჯვება იქნებოდა და მერე როგორი! რატომ დუმხართ, ელადიმერ ილიჩ?

ლ ე ნ ი ნ. იმ სადსაზრუბე ვფიქრობ, რაც ჯდება ყოველი გამარჯვება, დდედადან ან მცილეფაა ეს ფიქრი.

ტელეფონის ზარი.

(იღებს ყურმილს) გისმენი, გამარჯობათ, გიორგი იპოლიტოვიჩ, არა. ერანინის ფუფი ჯერ არ გაგვიგნარლეინა. ხვალ თათბირია. მოდით თქვენ თვითონ. ნუთას უკაცრავად, მოკავშირედ ნუ მიხდით, სამართლიანად გადაეკუნეკოთო, ვის ფერო სკირდება. მოკავდაკე როგორ მოიმენინა? მაგისთვის ყველა უნდა შეგეხუროთ კაცმა, განსაკუთარებით კი, ლუნარჩარკი. ვითომ ის ადარ კმარა, რომ მოეელ საათს ოუტანეფი პოზორეცის ვუნდეთ, რომ მიერ კედეკ, მოქანდაკის არკოფნისას, პერიოდულად წყალი ვასხა ბიუსტს, ოთრმე ენე ოტკეთო, თიხა გახმება და დაიბზარება (იცინის). ამას არ გაპაღინებთ, ზორს ვიძიებ, იცოდეთ! შეეთანხმდით (იღებს ყურმილს) ამხანაგი ფილეკოვ, ერთი მითხარით, როგორ გამოვიყენურებთ ოკედან? რაო, რას ამბობენ ეს ფიქრობენ ჩვენი მეგობრები?

დ ო ლ გ ო ვ ი. ხამუზარით, ვული უნდა დაეწყეკოთო. — ცუდად ლაპარაკობენ ეს ფიქრობენ.

ლ ე ნ ი ნ. რატომ?

დ ო ლ გ ო ვ ი. საკოველთაო განწუობილება ასეთია — ბოლშეკიკებმა უხალატეს თავიანთ ინტერნაციონალურ მოვალეობას; მხოფლიო რევოლუციი ხულს დაფვავს; ეფრანის გასაბრეკოს ოკონეეტენ როგორც მშეენერ, მაგრამ განეხორიკეულებელ ოკენიან. ძალიან ძნელია თავდაცვა.

ლ ე ნ ი ნ. ეხე იგი?

დ ო ლ გ ო ვ ი. ტუფილად გელიმბალთ. ეფრანელ მუშაკ ვერაფერით ვერ ავხსნეკ, რატომ შეიერეფა ვარშავასა და ვერმანიასთან ნეოფილი არმია ბაშინ, როდესაც ხულ პაგარა ბიჭი იყო საკმაოინ, რომ მამოფანტულიო მორეფაზოფილ მთავრობები. როგაზო მისასალმენლოდ წასულის ნაიკვლად ძალები უნდა გადაგვეკუფუფენინა და ევროპაში პოლუფდსკის ბზრიგბენ უნდა შეეკრიფილაკეთ. ვერე კი ეწარმოიდგენეთ, რას ეზაბდა ივ ბუფიონინს ცხენოსანი არმია!

ლ ე ნ ი ნ. ეს ეს ეს ეს ეს?...

დ ო ლ გ ო ვ ი. ახეთი ჩვენი მეგობრებინ შეხედულებანინ, რასაც მეც ვეზიარებ. ავიდოთ ინვალინი. იქ არსებობს მუშა-ინდუსტრიალისტების შესანიშნავი ჯგუფი. ისინი ბზად არიან, თუნდაც ხვალეე დაიწყონ რევოლუციი, მაგრამ ესაკრიბანთ ხელშძღვანელენი, რომელთა მიეცმა ჩვენ შეგვიძლია.

ლ ე ნ ი ნ. როგორც ჩანს, მათ შესახებ მწერდა ხალეთი კანკენსკი — „შესანიშნავი ადამიანები არიან, რომელთა ხასიათში არის ერთგვარი დაფნლილობა, რასაც რეკოლუციის დღეებში გამოვიყენენებთ“. — მგონი, ასე იყო.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ბასოლეტურად ზუსტია. მე შეეხედი სილეთას და ვიცნობ ამ ბარათს. იგი გოხოვდათ, გამოგეკეერებინათ თქვენნ ავტორიტეტი და რევოლუციისაკენ მოგეწოდებინათ ინდოელი მეფეშენი, მაგრამ ფარი თქვით. თქვენ პასუხი უფანერი და ვულანგამეტი ხარ ეფო. გუფერფეულდ რომ გოხოთ, მეკანა, არ იყავით ხაკმეში ჩაბეფფეთ, მაგრამ როკა მოსკოეში ჩამოვედი, ცუდად შეეიქნა. რა ინტერესებს ხალხს?! — ლურსმანი, ზორაკი... და არავინ ფიქრობს იმაზე, რომ ეფრანის ცისტეზენ ლაბეინ ჩვენი ძმები, რომელთა ხსნა შეიძლო წოთელ არმიის, ჩვენ რომ ბოლოშდე რევოლუციონერებად დაკრჩენილიყავით. შემდეგ, ბოლოსდამლოოს შევხვედი, რაშიც ყოფილა საქმე. შეიძლება?

ლ ე ნ ი ნ. საჭიროა.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ჩემი აზრით, ხაკმე ისაა, რომ უბრალოდ დაიკლეთ ძველი ვგარეკი. საპარლიბილები, კატარეკი, გადასახლებანი, ავადმყოფობა, ჭრილობები — ადამიანის შესაძლებლობებსაც ხომ აქვს ხაზოვანი!

ლ ე ნ ი ნ. თქვენ გგონიათ, რომ ამაშია საქმე?

დ ო ლ გ ო ვ ი. რა თქმა უნდა! შემოხვევითი არაა, რომ ახალგაზრდობას სულ ხხვაგვარი განწუობილები აქვს.

ლ ე ნ ი ნ. რაგვარი?

დ ო ლ გ ო ვ ი. მე გამიმართალ, თბილი ვაგონით ვიმგზავრე მოსკოფში ყრილოების დედეკეგებთან — ეოქკეკშირელებთან — ერთად. იცით, რაზე ლაპარაკობენენ ფდე და ღამე? როგორ გამოგვალთ თქვენ ტრიბუნაზე და იტკვეთ: „ეკაპა ხსდოფეინ! ძარს სიტყვების რახარუნი! ალე შაზანა და ხიზები და ჯა ენ ეარშავისაკენ!“ მხოლოდ ამაზე კამათობენენ — ყრილოების მარტო ერთი ხსდოფა შედგება და მერე დაიწყება ბოლშევზაცია თუ — ორი — ახალი ცეკას ასარჩევად. რომ გენაბთ, როგორი ბიეეინი არიან, ელადიმერ ილიჩ!

ლ ე ნ ი ნ. ძალიან ვნუფვარ, მაგრამ ალბათ ვერ შეეძლებ ამათთან გამოსვლას— ბევრი გადაუფდებეთ საკითხი დაგროდა. მოდით, მანამდე თუ საწინააღმდეგო არაფერი გაქვთ, ერთად გავერკეთოთ.

დ ო ლ გ ო ვ ი. სიამოვნებით.

ლ ე ნ ი ნ. ეი, მიმბრუნს თქვენი ტონი, თქვენი თვალებიც მომწონს, მაგრამ ისეთ ცინეზალ სისულელეს ჩჩაბავთ, მაპატიეთ...

დ ო ლ გ ო ვ ი. არ წწუენია, არ წწუენია, გაგრძელდეთ!

ლ ე ნ ი ნ. (ღიმეზეა) მსოფლიო რევოლუციის იდეა, საბა, ჩვენ-თვის ძალიან ძვირფასია, მაგრამ ეფრანის გასაბრეკოს წოთელი არმიის დაბმარებით რევოლუციერი ავანტიურაა და მეტი არაფერი. სოციალისზმის თავზე მოხეეკვის ხიზეკენთან არავის ეუფარები. სოციალისზმს დიახაც, დავიცავთ ხიზეკენთან, მაგრამ ეს სულ სხვა საქმეა. რევოლუციათა ეკსპორტატორები არ ხდება, ისინი შიგნითვე ჩნდებიან. რატომ წესგადეთ ამ ალეკსეინთნ? ვინ-ვინმ სამხედრო შეედგომების გამო? მხოლოდ ამიტომ? ვერ მივაღწევთ პოლიზეფ პროლეტარიატამდე, თს ჩვენთან ერ იყო. ოფეკ ვინმე ფიქრობს, რომ ხალხს ჩაბმა ბაშინ, ოოდესაც სულ პაგარა ბიჭი იყო საკმაოინ, რომ მამოფანტულიო მორეფაზოფილ მთავრობები. როგაზო მისასალმენლოდ წასულის ნაიკვლად ძალები უნდა გადაგვეკუფუფენინა და ევროპაში პოლუფდსკის ბზრიგბენ უნდა შეეკრიფილაკეთ. ვერე კი ეწარმოიდგენეთ, რას ეზაბდა ივ ბუფიონინს ცხენოსანი არმია!

ლ ე ნ ი ნ. ეს თქვენ ეზიარბთა, თუ?...

დ ო ლ გ ო ვ ი. ახეთია ჩვენი მეგობრებინ შეხედულებანინ, რასაც მეც ვეზიარებ. ავიდოთ ინვალინი. იქ არსებობს მუშა-ინდუსტრიალისტების შესანიშნავი ჯგუფი. ისინი ბზად არიან, თუნდაც ხვალეე დაიწყონ რევოლუციი, მაგრამ ესაკრიბანთ ხელშძღვანელენი, რომელთა მიეცმა ჩვენ შეგვიძლია.

ლ ე ნ ი ნ. როგორც ჩანს, მათ შესახებ მწერდა ხალეთი კანკენსკი — „შესანიშნავი ადამიანები არიან, რომელთა ხასიათში არის ერთგვარი დაფნლილობა, რასაც რეკოლუციის დღეებში გამოვიყენენებთ“. — მგონი, ასე იყო.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ბასოლეტურად ზუსტია. მე შეეხედი სილეთას და ვიცნობ ამ ბარათს. იგი გოხოვდათ, გამოგეკეერებინათ თქვენნ ავტორიტეტი და რევოლუციისაკენ მოგეწოდებინათ ინდოელი მეფეშენი, მაგრამ ფარი თქვით. თქვენ პასუხი უფანერი და ვულანგამეტი ხარ ეფო. გუფერფეულდ რომ გოხოთ, მეკანა, არ იყავით ხაკმეში ჩაბეფფეთ, მაგრამ როკა მოსკოეში ჩამოვედი, ცუდად შეეიქნა. რა ინტერესებს ხალხს?! — ლურსმანი, ზორაკი... და არავინ ფიქრობს იმაზე, რომ ეფრანის ცისტეზენ ლაბეინ ჩვენი ძმები, რომელთა ხსნა შეიძლო წოთელ არმიის, ჩვენ რომ ბოლოშდე რევოლუციონერებად დაკრჩენილიყავით. შემდეგ, ბოლოსდამლოოს შევხვედი, რაშიც ყოფილა საქმე. შეიძლება?

ლ ე ნ ი ნ. საჭიროა.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ჩემი აზრით, ხაკმე ისაა, რომ უბრალოდ დაიკლეთ ძველი ვგარეკი. საპარლიბილები, კატარეკი, გადასახლებანი, ავადმყოფობა, ჭრილობები — ადამიანის შესაძლებლობებსაც ხომ აქვს ხაზოვანი!

ლ ე ნ ი ნ. თქვენ გგონიათ, რომ ამაშია საქმე?

დ ო ლ გ ო ვ ი. რა თქმა უნდა! შემოხვევითი არაა, რომ ახალგაზრდობას სულ ხხვაგვარი განწუობილებანი აქვს.

ლ ე ნ ი ნ. რაგვარი?

დ ო ლ გ ო ვ ი. მე გამიმართალ, თბილი ვაგონით ვიმგზავრე მოსკოფში ყრილოების დედეკეგებთან — ეოქკეკშირელებთან — ერთად. იცით, რაზე ლაპარაკობენენ ფდე და ღამე? როგორ გამოგვალთ თქვენ ტრიბუნაზე და იტკვეთ: „ეკაპა ხსდოფეინ! ძარს სიტყვების რახარუნი! ალე შაზანა და ხიზები და ჯა ენ ეარშავისაკენ!“ მხოლოდ ამაზე კამათობენენ — ყრილოების მარტო ერთი ხსდოფა შედგება და მერე დაიწყება ბოლშევზაცია თუ — ორი — ახალი ცეკას ასარჩევად. რომ გენაბთ, როგორი ბიეეინი არიან, ელადიმერ ილიჩ!

ლ ე ნ ი ნ. ძალიან ვნუფვარ, მაგრამ ალბათ ვერ შეეძლებ ამათთან გამოსვლას— ბევრი გადაუფდებეთ საკითხი დაგროდა. მოდით, მანამდე თუ საწინააღმდეგო არაფერი გაქვთ, ერთად გავერკეთოთ.

დ ო ლ გ ო ვ ი. სიამოვნებით.

ლ ე ნ ი ნ. ეი, მიმბრუნს თქვენი ტონი, თქვენი თვალებიც მომწონს, მაგრამ ისეთ ცინეზალ სისულელეს ჩჩაბავთ, მაპატიეთ...

დ ო ლ გ ო ვ ი. არ წწუენია, არ წწუენია, გაგრძელდეთ!

ლ ე ნ ი ნ. (ღიმეზეა) მსოფლიო რევოლუციის იდეა, საბა, ჩვენ-თვის ძალიან ძვირფასია, მაგრამ ეფრანის გასაბრეკოს წოთელი არმიის დაბმარებით რევოლუციერი ავანტიურაა და მეტი არაფერი. სოციალისზმის თავზე მოხეეკვის ხიზეკენთან არავის ეუფარები. სოციალისზმს დიახაც, დავიცავთ ხიზეკენთან, მაგრამ ეს სულ სხვა საქმეა. რევოლუციათა ეკსპორტატორები არ ხდება, ისინი შიგნითვე ჩნდებიან. რატომ წესგადეთ ამ ალეკსეინთნ? ვინ-ვინმ სამხედრო შეედგომების გამო? მხოლოდ ამიტომ? ვერ მივაღწევთ პოლიზეფ პროლეტარიატამდე, თს ჩვენთან ერ იყო. ოფეკ ვინმე ფიქრობს, რომ ხალხს ჩაბმა ბაშინ, ოოდესაც სულ პაგარა ბიჭი იყო საკმაოინ, რომ მამოფანტულიო მორეფაზოფილ მთავრობები. როგაზო მისასალმენლოდ წასულის ნაიკვლად ძალები უნდა გადაგვეკუფუფენინა და ევროპაში პოლუფდსკის ბზრიგბენ უნდა შეეკრიფილაკეთ. ვერე კი ეწარმოიდგენეთ, რას ეზაბდა ივ ბუფიონინს ცხენოსანი არმია!

ლ ე ნ ი ნ. ეს თქვენ ეზიარბთა, თუ?...

დ ო ლ გ ო ვ ი. ახეთია ჩვენი მეგობრებინ შეხედულებანინ, რასაც მეც ვეზიარებ. ავიდოთ ინვალინი. იქ არსებობს მუშა-ინდუსტრიალისტების შესანიშნავი ჯგუფი. ისინი ბზად არიან, თუნდაც ხვალეე დაიწყონ რევოლუციი, მაგრამ ესაკრიბანთ ხელშძღვანელენი, რომელთა მიეცმა ჩვენ შეგვიძლია.

ლ ე ნ ი ნ. როგორც ჩანს, მათ შესახებ მწერდა ხალეთი კანკენსკი — „შესანიშნავი ადამიანები არიან, რომელთა ხასიათში არის ერთგვარი დაფნლილობა, რასაც რეკოლუციის დღეებში გამოვიყენენებთ“. — მგონი, ასე იყო.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ბასოლეტურად ზუსტია. მე შეეხედი სილეთას და ვიცნობ ამ ბარათს. იგი გოხოვდათ, გამოგეკეერებინათ თქვენნ ავტორიტეტი და რევოლუციისაკენ მოგეწოდებინათ ინდოელი მეფეშენი, მაგრამ ფარი თქვით. თქვენ პასუხი უფანერი და ვულანგამეტი ხარ ეფო. გუფერფეულდ რომ გოხოთ, მეკანა, არ იყავით ხაკმეში ჩაბეფფეთ, მაგრამ როკა მოსკოეში ჩამოვედი, ცუდად შეეიქნა. რა ინტერესებს ხალხს?! — ლურსმანი, ზორაკი... და არავინ ფიქრობს იმაზე, რომ ეფრანის ცისტეზენ ლაბეინ ჩვენი ძმები, რომელთა ხსნა შეიძლო წოთელ არმიის, ჩვენ რომ ბოლოშდე რევოლუციონერებად დაკრჩენილიყავით.

ლენინი. (ხელს აწერს) გმადლობთ. როგორდან არ დაურეკავთ?

ნატაშა. არა. ელეფთა წარგზავნილი პირველზე მოვა. საათნიოვის უველფერები აუუხერეთ, მაგრამ სულ ტარის...

ლენინი. სთხოვეთ ამხანაგებს მოსკოვის კომიტეტიდან, გულისხმიერად მოეკიდონ.

ნატაშა. უკვე დავურეკე.

ლენინი. გმადლობთ, და კიდევ, თუ არ გეძნელებათ, ოშვიეთ სადე ჩაიდანი, ავაყენი ცივი წყალით და დაუშვით ჩემს გიუბედურებელ თავზე, დალაბორის ეშმაკმა.

ნატაშა დაუფარებელად ტქნეს თავს და კაბინეტიდან გადის.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ვლადიმერ ილიჩ, თქვენი არგუმენტები უურადღებით მოვისმინე, ბევრი რამ დასაფარებელია, მაგრამ მიპასუხეთ ასეთი კითხვაზე, რაკაში მდგომარეობს მაშინ ჩვენი ინტერნაციონალური მოვალეობა?

ლენინი. ავაშენოთ ეშმაკიანი სოციალიზმი, მსოფლიოს ხალხებს მოვეკეთ ნათელი, ხორცშესხმული იდეა; კაპიტალისტური სოციალიზმის უსირცხვილოს პრაქტიკული მიღწევებით დავამტკიცოთ, ესაა მთავარი, ერთ ქვეყანაში გავაკეთოთ ინის მაკსიმუში, რისი განხორციელებაც შესაძლებელია ყველა ქვეყანაში რევოლუციის განვითარების, მხარდაჭერის და გამოლეგებისათვის. ესაა სინამდვილეში ინტერნაციონალიზმი.

დ ო ლ გ ო ვ ი. თუ ისე ვაშენეთ, როგორც ახლა — ეეეფუეეფოებით, — არასოდეს დამთავრდება და თქვენი სიტყვები ლტარ სიტყვებად დარჩება. ეს ერთი მხრივ, მეორე მხრივ კი, თქვენ ამბობთ, რომ ეკონომის გასაბჭოება წეოფელი არმიის დამპრაბობია—

ლენინი. რა თქმა უნდა, ვამბობ...

დ ო ლ გ ო ვ ი. იქნებ პროცესის დასაჩარებელად მართლაც აუცილებელია ომბეფრონ იძულების მეთოდი. ამ მე ტროცკის ეთანხმები: ადამიანი მართლაც, ზარმაცი ცხოველია — მითითებისა და ბრძანებების გარეშე არ იმუშაებს. ტროცკი, ჩემი აზრით, იმაშიც მართალია, რომ თავიანთეფთი შრომა მხოლოდ ბურეუაზიული წეოსმილეფის პირობებშია მწარმოებელური. ჩვენს პირობებში კი მარტო იძულების საფუძველზე უე შეიძლება ეკონომიკის აშენება. იძულება ხაუეეფოსო, იდეალური მეთოდია შენებისათვის.

ლენინი (თავშეკავებით). რისი შენებისათვის?

დ ო ლ გ ო ვ ი. კომუნიზმის.

ლენინი. როგორი კომუნიზმისა, ისეთისა, რომელიც მარქსმა ძალიან ზუსტად განსაზღვრა — „ეაზარმული კომუნიზმი“.

დ ო ლ გ ო ვ ი. საქმე განსაზღვრებაში კი არა—ჩემი აზრის არსაა.

ლ ე ნ ი ნ ი. კომუნიზმთან რა კავშირი აქვს ისეთ ეაზარმას, სადაც ჯობის შაშინაბენ ადამიანები, რომელიც სხვა არაფერია, თუ არა უსახური მასა, საშუალებო მასალა; სადაც უარყოფილია ადამიანის პიროვნება, სადაც ეშინიან ტალანტები და ამრიგად ძალმოქმედებით იციდეგენ მას; სადაც უარყოფილია კულტურა და ზნეობრივი სიბეჩავე აღწევეფენო, სადაც არ არის ხალიტსტ და ბატონობს რეგლამენტი. მე თქვენ ეკეთხებით, რა კავშირი აქვს ასეთ ეაზარმას კომუნიზმთან?

დ ო ლ გ ო ვ ი. მე სხვა რაღაც მქონდა მხედველობაში.

ლ ე ნ ი ნ ი. სხვა ფერაფერს ალბ ფქვენ „იდეალური“ მეთოდით. შესანიშნავი იდეა ეუკარგინი საშუალებით რომ განსახორციელოთ, იცით, ეს, ეარა გამოვა? ხალხი ფიანდა ფიქვდება. არც კი გარკვეეა, ისე დაარბიეეს ყველფერის მამ და არა საშუალებებს — ეი, ეესა საქმე! (ფაანიეს კაბინეტში) ერთი ვერ გამოგია ხმოლოდ, ნაშა, სიფდანა გაკეთ თქვენ, ანე ახალგაზრდას, ასეთი დიდკაეეური, ალგებენი დამოკიდებულებეს ადამიანისაგმი, თითქოს იგი ნიეთი იყოს. თუ კომუნისტისათვის ადამიანი ნივთია, ზარმაცი ცხოველია, მაშინ ყველფერი შესაძლებელია — წეოელი არმიის საშუალებით ეფრანის გასაბჭოებაცა და იძულებითი კომუნიზმიც, მაგრამ მაშინ, მასტაკით და ის კომუნიზმები არ არის.

(ეკაფენიდან წყალს ჩამოასხამს ჭიქაში და სვამს).

დ ო ლ გ ო ვ ი. ვლადიმერ ილიჩ, ძალიან გაგიფუქეთ გუნება? ფეფმის, მაგრამ ათასჯერ უარესი იქნებოდა, უბრალოდ შეურაცხყოფას მოგაყენებდით, კეკრის დაკეკა რომ დამეწყო.

ლ ე ნ ი ნ ი. ნაშა, მე ვერ ვიტან კეკრის დამკვირეულს, ჩემი ნება რომ იყოს, ყოველ კაბინეტში ლოზუნგს გაკეკრავდი: „ეაზარმის ეკუთს და არა წეელის მოკნილობას!“.

დ ო ლ გ ო ვ ი. ეს ეეფ ფოლ ეფ ფოლ ეფ ფოლ

დრო!. კომფლიქტს, ყოველთვის, როცა კი არჩევანის წინ დგახ, უნდა ახსოვდეს მარქსის სტატვები: „მიზანი, რომელიც არასწორ საშუალებებს მოითხოვს, არ არის სწორი მიზანი“.

დ ო ლ გ ო ვ ი. (დუმილის შემდეგ) გმადლობთ, ეოლადმერ ილის, საფრანგალი გამიჩნეთ. ბაატიკეთ, ძალიან ბევრი დრო წაგართვეთ. ნახვამდის.

ლ ე ნ ი ნ ი. ნახვამდის, ხაშა.

დოლგოვი მიდის. გამოჩნდება ნატაშა.

რაზლეი საკითხი გვაქვს, ნატაშა, ხვალ სახკომსაბჭოზე?

ნ ა ტ ა შ ა. ოცდასამი და კრასნინის ფულიც ოცდამეოთხე.

ლ ე ნ ი ნ ი. მაჩვენეთ, ვეოთვეა, დღის წესრიგი.

ნ ა ტ ა შ ა. ინებეთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ბახალეია... ამ ორი საკითხისთვის ჯერჯერობით მზად არა ვარ. თუ არ შეწუხდებით, რუმიანეცევის ბიბლიოთეკას დაუკავშირდით და სთხოვეთ (წერილს ვიფარაფლეს), აი, ეს წიგნები ერთი დღით მათხოვონ. დღესაი ადრე ყველაფერი ადგილზე ეკნებინ.

ნ ა ტ ა შ ა. კარგით, ეოლადმერ ილის. კომეკავშირელებმა დარეკეს, ძალიან დადონდნენ, როცა შეიტყვეს, რომ არ შეეგინოთ მათი მოგება. ისინი ამბობენ, რომ თქვენი გამოსვლის დიდი ინეფი ჰქონდათ.

ლ ე ნ ი ნ ი. (დუმილის შემდეგ) არა, არა, ორგბიუროს, ორგბიუროს მიმართინ. ერთი წუთით, ნატაშა, ქენთან სიკეთე, გამგეეთ ეთაყვა, რა ღირს დღეს პური სუხარეკეაზე.

ოცეული წლის დოკუმენტები

„ეახსოვდეთ მტერი, რომელიც ბოლომდე არაა დამლეული, გახსოვდეთ ერანგელი!“

„ეუშა ხელეანთ დაეკერეთო წიგნები,

ინსკვეკე, პროლეტარიატო, ჭკეანინ ინკენინ!“

„ორგანოოთ მმიმე სამეფიანო გადადელილნის გამო ამ კვირაში არავითარი მიტინგი არ გაიმართება“.

ა ნ ე ბ ა ო ბ ი ი

კითხვა-პასუხის საღამოში „ახალგაზრდობის და კულტურა“, რომელიც გაიმართა რუხეთის ახალგაზრდობის კომეონსტიური კავშირის ქ. მოსკოვის საქალაქო რაიონის კლუბში.

კითხვებზე პასუხობდა ამხ. იარმატოი.

კ ი თ ხ ვ ა. როგორა გვაქვს ახლა საქმე კულტურის საკითხებში?

პ ა სუ ხ ი. კულტურის მხრივ, ამხანაგებო, საქმე მეტად კარგად გვაქვს. ჩვენ დავაწარეოთ ძველი სამყარო, მის ნანგრევებზე შენდება შრომისა და თავისუფლების დიდებული სასახლე, რომლის შემაღგენელი ნაწილია კლასობრივად ჭეშმარიტი კულტურა.

კ ი თ ხ ვ ა. რა არის პროლეტარული კულტურა?

პ ა სუ ხ ი. ეს არის კულტურა, შექმნილი თვით პროლეტარიატის მიერ. პროლეტარიატი ახლა თავისი რიგებიდან გამოიყოფს ახალ მხატვრებსა და მწერლებს, სხვათა შორის, მხურვალეთს შეეგიძლიათ ჩემთან ჩაეკითხოთ. ეს ახალი პროლეტარული მხატვრები და მწერლები დამოუკიდებელნი უნდა იყვნენ თავიანთი შემოქმედებით და არ უნდა განიცდიდნენ ბურჟუაზიული და გლეხური მწერლობის მაგნე გავლენას. თქვენ თვითონ იმსჯელეთო, ამხანაგებო, მუშა, რომელიც ფუნჯსა და ხიტკვის ფლობს, უშუალოდ გადმოვვეცემს თავის შთაბეჭდილებებს, ასე არაა? ინტელიგენტი კი უშუალო განცდებს კი არ გვაწვდის, არამედ — საკუთარ დაკვირვებას იმაზე, თუ რას განიცდის მუშა თავის დაზგასთან. რაღად გვინდა ეს განცდები მიღებული არაპირველი წყაროდან? ახალი, პროლეტარული კულტურა შეიქმნება და უკვე იქმნება კიდეც მუშების მიერ წარმოებიდან მოფუქვეტლად. პროლეტარულ კულტურას ინეოეენ მიაკვეს საქმე, რომ პროფესიონალი არქიტექტორები შეიცვლებიან მშენებელი მუშებით, მხატვრები — მუშა-მხეიაავებით, ხოლო მწერლები — მუშა-ახეფთაშეწყვეტ-ებით.

კ ი თ ხ ვ ა. გლეხობას რა ეკუთვნო?

პ ა სუ ხ ი. გლეხობას არ შეუძლია პროლეტარული კულტურის შექმნა და ერთიანად და სამუდამოდ უნდა გაეემიჭნოთ მას.

კ ი თ ხ ვ ა. გლეხობასთან შეჩეჩოდროების პოლიტიკა როგორდა ინეენება?

პ ა სუ ხ ი. ეს არ ვრცელდება პროლეტარული კულტურის შექმნაზე. გაიგეთ, ამხანაგებო, ჩვენ უნდა შეეკმნოთ კლასობრივად ებსოლუტურად წმინდა კულტურა, ყოველგვარი სოფლური მინარევებისა და გავლენის გარეშე. ამით ინსპირება სწორედ ჩვენი დამოკიდებულებაც წარმოებლის კულტურასთან, რომელსაც მტკიეეედ და ულაპარაკოდ უარვეყოფთ.

კ ი თ ხ ვ ა. სულ მთლად?

პ ა სუ ხ ი. სულ მთლად! ახლა რომ ჩვენ წარსულის კულტურას შეეეგნოთ, რაც ჯერ კიდევ არა ვარო წეიდმაკარნა და ძალიერი, პროლეტარიატი კი ვერ დაეუფლებას მას, არამედ თვით წარსულის კულტურა დაეუფლება პროლეტარიატს და გამოიყენებს მას ჩვენთვის კლასობრივად უცხო ამოცანების განსახორციელებლად. მოვიტანთ მაგალითს. რა მოგიკეთ თქვენ, თუ ახლა შეეფდებით ყოველგვარი ტრუნენეებისა და ტოლტოების, ჩეხოვებისა და დიმტოეენკების კითხვას მათთვის ჩვეული ცრემლნარეკ-ეეშნარეი. რეფლექსიათ? თქვენი შეგნება დაექვემდებარება ამ ადამიანების გავლენას, რომლებიც თქვენთვის უცხო კლასებიდან არიან. დიაწუეს პროლეტარულ ლორტეფლებათა ადგილებზის პრიცეი, დიაწუეს რეფლექსია და ზეანაშნავი საშენი მასალა, რომელსაც თქვენ წარმოადგენთ და რომლოთაც უნდა აშენდეს ახალი საზოგადოება, დიალეუეეს.

კ ი თ ხ ვ ა. გამართლებულია ეს მარქსზმის თვალსაზრისით?

პ ა სუ ხ ი. ებსოლუტურად გამართლებული. ჩვენი, მარქსისტული დამოკიდებულება წარსულის კულტურისადმი შესანიშნავად გამოხატა პოეტმა კირილოვმა, ჩვენმა პირველმა პროლეტარულმა კლასიკოსმა. აბა, ყური დაუგდეთ ამ სტრიქონებს!

მთვრალი ვართ ეკსტაზზით, არ გვეოფნინს მაერი,
გვიეეირნო, გვეძახინ მზეეენის ტკვლეესენი,
ნათელი ხვალისთვის დაეწვეთ რაფაელი,
დაკლეწონ ტაძრები ეი, ამ ხელითით!

კ ი თ ხ ვ ა. როგორღა გვიგიო მაშინ საკომსაბჭოს დეკრეტი ჭეეეანაში ძეგლთა დაცვის შესახებ? ამბობენ, რომ თვით ამხანაგმა ლენინმაც შეადგინა იმ მწერალთა და მხატვართა სია, რომელთაც ძეგლი უნდა დაედგას მომავალში.

პ ა სუ ხ ი. ჩვენს პარტიაეე წრეეენსა და სიბეჭდოვ ბაში პროლეტარიატი კულტურის საკითხი ჯერ კიდევ ვერ სარეგლამს სრული მოკალეკეეობრივი უფლებანი, მაგრამ იმედია, რომ ეს საკითხიც მოშწეიდდება. ამხანაგებო, ავიღოთ მეეტრარქეეე სიუეენის ბურჟუაზიული მწერლები, ვინაა ან უნდა მოაკოფი ხელი, — ან გრაფია, ან მემამფელ, ანდა მათი ფიმეანნი. რა უნდა გასწავლინ თქვენ ამათ?

წამოძახილი ადგილიდან: „მართალია, ყელამდე ვართ „ეეგენინ ონეეგინებით!“

ნუთუ თქვენ, პროლეტარო ქალებო, იქვითინებთ ეიღაც გრაფინია ანა კარენინას განცდებსა და ტანჯვის ვამო, ნუთუ თანაუგრძნობთ ამ სეკსუალურად გაკუნეეეულ ქალბატონს? რა გაკვთ საერთო, ეი, თქვენ, რა გაკვთ საერთო ამ ბეკ ეეეეზეთან?

წამოძახილი ადგილიდან: რა ვიეეი, საერთო ალბათ ისაა, რომ ისიც ადამიანია და მეც.

აი, ხომ ხედავთ, როგორ უცეტ კარგავთ პროლეტარულ კლასობრივ თვალსაზრისს? არ გვეძიებეეი ჩვენ ასეთი ლიტერატურა! პროლეტარიატი ინტერიორის სანაგვეზე გადაეძახეთ მას!

კ ი თ ხ ვ ა. ერთი ძველი მხატვრის სურათი ვნახე, ტეე იყო დაბალეული, ისე კარგად, ისე მიმზიდველად, რომ იქ ყოფნა მომინდა. რა ვქნა ახლა?

ა ბ ა ს უ ტ ი. ის სურათი იმიტომ მოგეწონათ, რომ ჯერ ვერ შეგიმეშვებინათ კლასობრივი მიდგომა ხელოვნების ნიშნებისადმი. ამა, რა კონკრეტული სარგებლობის მოტანა შეუძლია ამ ნაწარმოებს! საოცენ გიმბიმი ოკი, ბარიკადებისაკენ? არა, ბატონო, ტყისაკენ! ადრე ხომ არ არის, ამხანაგო, ტყეში სეირობა? არა, ამხანაგებო, ახეთი სურათი ბრძოლისას ვერ დავეგზავნება. არა ხარო მართალი, როცა ოქვენი შეკითხვით ითის დამტკიცება გსურთ, რომ ჩვენ ლამაზი ფიქწერული სურათი გვეკრიფება, ემოციებზე რომ მოქმედებს, ისეთი. დიახ, ლამაზი ტყეების გაზენება მოგვწეევს, მაგრამ ეს სხვა საქმეა. დიამშვიდერთ, ამხანაგებო, პროლეტარიატს არ სჭირდება ემოციები, მას ღრეტლებში საფრენად არ სცალია, მან ხელოვნებისაგან კონკრეტული სადღეისო სარგებელი უნდა მიიღოს.

კ ი თ ხ ვ ა. თეატრს რადა მოელის?

ა ბ ა ს უ ტ ი. ძველი თეატრი უნდა დანგრეს. ვისაც ეს არ ეს-მის, მას საერთოდ არ ესმის არაფერი.

კ ი თ ხ ვ ა. ავეთხენინ ერთი, გაზეთებში წერდნენ, ხომ არ გვისაყვედურებს შემდეგ პროლეტარიატი, მის დაუკითხავად რომ მოგხსოთ და გავანადგურთო ფაშიზმაზარი ფასეულობანი?

ა ბ ა ს უ ტ ი. ამხანაგო, მე თქვენ უკვე გითხარით, პროლეტარიატს სახელით კი ნუ ლაპარაკობთ, თქვენი სახელით ილაპარაკეთ ცოტა ტკბილ გაანძრიეთ.

კ ი თ ხ ვ ა. მუსიკის შესახებ არაფერი გითქვამთ, რა ვუყოთ ჩა

შემოდგომის ტყე არხევს
ხმირტოტება ნეკერჩხლებს.
პარტიაში ვინ ძვრება,
ჩუმად ვინ იპარება,
კომფინანტი ვინ ხდება,
სახელს ვინ ეფარება?
ნაგავი ნათელი გზიდან,
ქარბუქო, დაამბერე, ზიდე!

ხედავ მაძღარ ბიუროკრატს, ფრანგელის
წარმომადგენელია.
ჯეროდ მომპყვება ბავშვები დედას,
ითხოვ მამა — მოქელ გაბრიელია.
ქარბუქო, იგრგვნენე, მომპყეი ილეთებს,
დაიარეთ ნებებენ პარტიულ ბილეთებს.

დილით მოდგა კარებზე,
ჩრდილოელებს ეპრაქსია:
საქმისნები მომრავლდნენ
პარტიაში, ახეი.
ქარხუქია, ბერალს და სტეენას ვეღარ ვარჩევ,
კომფინანტი ქაღალდზე — ბანზე უნდა დარჩეს.

სურათი მესამე

ვ. ი. ლენინის კაბინეტი. ნატაშას შემოპყავს ელეხთა წარგზავნილი. ლენინი სწრაფად მიეგებინება მის შესახვედრად.

ლ ე ნ ი ნ ი. გამარჯობა, ამხანაგო, გამარჯობა.

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. სალამი შენ, ჩვენი ელეხებისაგან, კეთილო მოღაწეენ.

ლ ე ნ ი ნ ი. გმადლობთ. ჩაის ხომ არ ინებებთ, გერასიმ სუფაანინგენ? დღეს შარიანი გვაქვს.

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. გმადლობთ, დაეფიენ.

ლ ე ნ ი ნ ი. დაბრძანდით, ეეთაეეკა. მიხეილ ივანეს ძე კალინინმა მოხოვა შეეგზეეერიდოთ. რა საკმეტ ჩამოგიეეანთ მოიკოეს?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. აი, ხელისუფლების თაობაზე..

ლ ე ნ ი ნ ი. სახელდობრ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. არჩევნები გვკონდა.

ლ ე ნ ი ნ ი. მერე, მერე...

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ავარჩიეთ ჩვენი მოკალაქენი. ითამეი, როგორც კი საბუჭაში შეეიდნენ, თოფი აიღეს ხელში, შეიარაღდნენ ყველანი და დაიეეეს ჩვენი უფლებანი. გვაუფლებენ და გვაფლეთებენ. სიცოცხლე გაგვიწყარეს. ვეეხსენი ითმეკენ, ქენი მადლი.

ლ ე ნ ი ნ ი. (ღიმებს) როგორ თუ გაუფლებენ, რისთვის?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. აი, ასე. დილიდან ნაშუადღე გვაუფლებენ. რა წესენი გადავცეკვეთდეთ, არ ვიცით. ოქვენენაც ჩუმად გამოვიპარე, თორემ რომ გიეეთო, ეეშინეეე დამპალაკიბრიედნენ და ვირის ბანაში მიერეადნენ თავს ტალეების გასაბუქებლად.

ლ ე ნ ი ნ ი. მაინც რას შეეეეინა?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. (მიმოიხედავს, ხმადაბლა) ყველაფერს. ქონებას გვართმეევენ, ჯარიანს გვაწერენ, ნათესავებს ეხმარებიან. ხორბალი და ფქვილი ალრიცხეს, თვითონ კი შინ ეზიდებიან. ფული შევაგროვეთ სკოლისათვის, ითმეთ ეი ჩიჯიბეს — დაგვრჩა ბავშვები უსწავლელნი.

ლ ე ნ ი ნ ი. როგორ მოხდა ასე, ისინი ხომ თქვენი ხალხია, თქვენი რჩეულნი, საუკეთესონ, საბარალიანი ადამიანები, არა?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ჩვენება რომ ეარეთ, ეს კი ასეეა, მართალია.. მაგრამ საბარალიანობისა რა მოგახსენოთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რატომ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. (ჩურჩულით) უმეტესობა ცხენაპარია და თალლითია. პირდაპარ გეტყეეი — პატიმრებ[illegible]ან, ისეთივე პატიმრები, როგორიც ნიკოლოზის დროს ყეკვნენ[illegible]

ლ ე ნ ი ნ ი. თქვენი ხალხი?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ჩვენი ხალხი.

ლ ე ნ ი ნ ი. არაფერი მესმის. როგორ მოხდა ეს, თქვენ თვითონ არ შეარჩიეთ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. მართლაც რომ თვითონ შეეარჩიეთ, თვითონ...

ლ ე ნ ი ნ ი. ოქნებ ვინმეგ გაიძულათ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. არა... ნიამოვნებითაც ავარჩიეთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რატომ მოიქეცით ასე დაუფიქრებლად?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. (ჩურჩულით) ცხენი ჭდომას იყენებ შეჩვეული, ითმეთმაც ავარჩიეთ თალლითები და ცხენაპარები...

ლ ე ნ ი ნ ი. თქვენი ხალხი?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ჩვენი, ჩვენი ხალხი. რაღა ბეეერი გავაგრძელო, მართალს გეტყეეი. არ გვეკრიფოდა ახალი ხელისუფლების, ეფიერობდით, ხანმოკლე იქნებიდან ეს ყეველფერი, მოვიდოდნენ რომელიღაც ჯარები, ალბათ ისეე — ეაზაკები, გაამთარაეებდნენ ყველას; ხელისუფალთ უარაგეელს ყოველსა, ხაკერობილებში გარეკეადნენ. ჩვენც ისეთები ავარჩიეთ, ვინც ცოტებზე ჭდომას იყო ჩვეული. ისინი ცხენაპარიები არიან უმეტესად, ნაკიბარები, ითამთვის სულერთია, ჩვენ კი მეერნეები ვართ, ასეთი რაღ არ ვგეკრაზეა. ახლა ჩაიგდეს თუ არა ხელისუფლება, დაგვიწყეს უთოობა, გვაუთოებენ და გვაუთოებენ.

ლ ე ნ ი ნ ი. (გულთანდ იცინის) გაბმულხართ, გაბმულხართ...

გიმბენი. ალეკსანდრ დიმიტრიეეიჩ, ახლა დაკავებული ვარ. მე დაგირეკავთ თვითონ.

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ეჰ, ეხედავთ, ეხედავთ, რომ შეეცდით. ეხედავთ, რომ ხელისუფლება დიდხანს იქნება, სამუდამოდაც. მეზობელი სოფელში საბჭო აირჩიეს — ბალღებს სკოლას უშენებენ. ჩვენ — ეალთანანდები ვვეკეს, ერთი ნიტკეთი...

ლ ე ნ ი ნ ი. რამდენი ხანია, რაც ეაუთოებენ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ეუკვ მეოთხე თვეა.

ლ ე ნ ი ნ ი. სკოლაკი არა გაკეთ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. არა. ეუნიფორად კი სულ ალარ შეიძლება ჩვენს ელეხურ საკმეენი. დედაკაცებიც სკოლას მოიიხოვენ, განსაკუთრებით, ბოგორები. არ უნდათ ბრიეკეები დათხოვდნენ. შენ ხომ ეკვანინ გამნგაბეეი გვეკეხარ, მოიფიქრე რაეე, გვიჩსენი, ქენი სიკეთე.

ლ ე ნ ი ნ ი. ვეცდებეი, ამხანაგ კალინინთან ერთად ვიღონო რაღაც, მაგრამ შემდეგისათვის ნაღდი კაცები აირჩიეთ, საუკეთესოთა შორის საუკეთესონი.

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ნამდვილად ასეა საკრო. გაბრიეკედით. ახლა ჩვენ თვითონაც ეხვდებით ჩვენს შეცდომას.

ლ ე ნ ი ნ ი. სიერთად როგორაა განწყობილი ელეხთა საბჭოთა ხელისუფლებისადმი?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. ცენტრისადმი?

ლ ე ნ ი ნ ი. ცენტრისადმი.

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. როგორ გითხრა... რაც კოლჩაკი მოდიოდა, ეეტყეი მართალს, — მისკენ გვეკვანენ. არ მოგეწონდა ბოლშევიკი. ეაური მტკიცე ფასებში მიეინდა. რაღა ეკერაობა? მაგრამ კოლჩაკის ხელში ენახეთ, რომ ისეე შემაშეეე ალაპაშობს, მიწას გვართმეეს, ვინც არ ნებდებეა, ითამ მთიანები ეა ტყეაა. ვიფიანენ, ვიფანენ ეეეეა. რა ქნას ეკეზმა, ეერანად გაიქცეეა. გამოდის, რომ მუშასთან ეაკეშირი უფრო ეკაძლეეს ხელს.

ლ ე ნ ი ნ ი. ხელს გაძლეეთ?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. მუშაც კი ბეერს არაფერს ვეპარიდება — სასურსათო გაეწირათ ვეეხარჩობს, მაგრამ მაინც უფრო ოიოლია.

ლ ე ნ ი ნ ი. რატომაა ოიოლი?

ე ლ ე ხ თ ა წ ა რ გ ზ ა ვ ნ ი ლ ი. მუშასთან, რაც არ უნდა ოყოს, მაინც პატრონი ვარ, ეკეეეი, ერთი სიტყვიო, ადამიანი. კოლ-

ჩაკის დროს კი როგორი ყურმოჭრილი მონაც ვიყავი, ისევე დავრჩი.

ლენინი. კარგი სკოლა გგიგულია.

გლეხთა წარმომადგენელი. უკეთესს ვერ ინატრებ. ახე დაკაკლილი — ოფლნაგვიანს ოფლნაგი, ბოლშევიკს, ერთი სიტყვით.

ლენინი. გაბრიანი ხასურსაო გაწერა?

გლეხთა წარმომადგენელი. ვწუწუნებინა, ბმა კი ადარ ამოგვდის. დადიან ეგ პორტფელებს დაკარაბენ, ვერაფერს კი ვერ აკეთებენ. ბაწერნასს ერთნაირად იბეგრება უენარიც და მუშაწარიც, სანარჩალია ეს? სადაური უენარია, თუ არც კაკი აქვს და არც ფარი-ცანი, ლარიბს ბეერი არ უნდა მოსთხოვო, არ უნდა დაარეკ, უფრო ახლის ნუნდა ჩანდეო გულში, ესაა საკმე...

ლენინი. გასაგებია, ახლა მუშებთან ხარო, ერთსულოვანდ, არა?

გლეხთა წარმომადგენელი. ერთსულოვანდ, მაგრამ ივანთაც უთხარი, კეთილო მოლაწეკვ, რომ ცოტა ტორები შეგვიფანს, თორემ ისე გვეკერეტნ, დათვმა რომ იცის ზამთარში. შეგვიშვებენ — სულს მოვთიქვამთ. გლეხსაკენ ფეხ დაიინტერესო, თორემ არ წავა ურემი. გლეხის მეერნეობას ჯობით ვეთ ადარავ (ფეკაბე) ბაბაბე, კეთილო მოლაწეკვ, ამდენ ხანს რომ გაკავეს.

ლენინი. გმადლობთ ხუთრისთვის.

(ბელს უკვეფს).

გლეხთა წარმომადგენელი. დიდი მადლობა. ახლა კინება მოგეცი, შენგან ხალმა გადავეცე გლეხთან.

ლენინი. აუცილებელია გადაეცეო.

გლეხთა წარმომადგენელი. წასვლისასაც პირდაპირ გეუბნები — სანთელს დავუნთებთ შენს ზენიდანს, თალლიანებისგან თუ გვიხსნი.

ლენინი. (მიიარულად) დაუნთეთ!

გლეხთა წარმომადგენელი. ხუთბარი მიპკავდა ვერაკიმე სვეპატიენს-ძე ზაინიკოფს.

(თავს უკრავს და მიდის).

ლენინი. (იმეორებს) დედაკაცებიე სკოლას მოითხოვენ, განსაკუთრებით, გოგოსტი, არ უნდათ, პრიკეკეში დათხოვკენენ...

...ლარიბებს ბეერი არ უნდა მოსთხოვო, უფრო ახლის ნუნდა ჩანდეო გულში... კარგი ნათქვამია (სწრაფად იწერა, იღებს ყურმილს) ციფრესან მალაპარაკეო. ალექსანდრ დმიტრიევიჩ, თავიუფფალი ვარ, ველოდებინ. (დაარბაზისაკენ) ალექსანდრ დმიტრიჩ-ძე ციფრესს ხურსათ-სანოვაგის სახალხო კომისარი, ერთი წლის შემდეგ ვლადიმერ ილიჩ-ძის მოადგილე სახკომსაბჭოში, მი-ი თანაკოლეგი, თანამებრძოლი და ამხანაგი — ლენინზე ოთხი წლით მეტს იცოცხლებს. ყოველდღიური ჯაფეი, ბერიოსთ-სანოვაგის ჩაზმულია სისხლის ფასად, თვითონ ავადმყოფი, ნაიარევი გულის პატრონი, ბერს შოფლობდა ქვეყნისათვის. მის ხელში იყო რუსეთელიკის ხურსათის მთელი მარაგი, ის კი შაშმილისაგან გულწასული დიდეა სახკომსაბჭის ხსდომაზე. ვინმემ შეიძლება თქვას — პოზაა. არა, მათთვის ეს პოზა არ იყო. ეს იყო შინაგანი აუცილებლობა — ეცხოვრათ ხალხის ცხოვრებით, ხალხთან ერთად.

კამინერში შემოღიან ციფრესა და სახკომსაბჭოს ახალგაზრდა თანამშრომელი.

ციფრესა. დახედეთ, ვლადიმერ ილიჩ, როგორ გამოიყურება რეალურად შტაბების შემდეგ.

ლენინი. რა იყო?

ციფრესა. სემონ ილიჩმა მოხსენებითი ბარათი წარმოადგინა — „გიგანტურ შედეგებს მივაღწიეო — სინამდვილეში კი— სიცოცხე და თვალის აბეეკვა.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ალექსანდრ დმიტრიევიჩ, ხვანგენებიდ ამბავები...

ციფრესა. არა, არა, მიდწეკენი კოლოსალური. კორეესონდენტები, მაგალითად, სამოცდათი პროცენტით შემცირდნენ. მეწსხაკოსნის ავიაფირები კი მთელი ასი პროცენტით.

ლენინი. სემონ ილიჩ, რა ავიაფირები ჰყავდათ მიწსახკომში?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. მაგენდანტებთან მებრძოლი ავიაფირები.

ლენინი. მერე რას აკეთებდნენ მიწსახკომში? — ვეფ-მინდვრებზე კიდევ ამ. ხახკომში რა უნდოდათ? რას ანადგურებენენ ის?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. უსაქმოდ ისხდნენ, უსაქმოდ ფრენდნენ და შეიჭიცრეს კიდეც.

ლენინი. ხასსალლია. ასპროცენტანინ შემცირებას! — ადამიანი იყენენ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ერთი იყო.

ციფრესა. ხხვაანაც ყველგანა ახეა. მოსკოვში საერთო პროცენტი ორმოცია.

ლენინი ისევ ვერ აკავებს, იცინის, იმდენად უაზრობაა ყოველივე. იცინის ახალგაზრდა თანამშრომელიც.

ლენინი. ფიოუფსი აშკარაა. მაჩვენეთ ერთი, დავხედო, როგორი მოხერხებულეთ კომპინაციორები არიან. კონტროლიორები ხუთასი კაცით შეშფოთებენთ, ინსპექტორები ათას ორასი მოეღიან. რა გაუსწავლეთ ინსპექტორსა და კონტროლიორს შორის?

ციფრესა. არავითარი.

ლენინი. ე. ი. მოიკენეს გაჯაბრნინ, რომელსაც სახელწოდების გამოცვლა ჰქვია. კარგია, ფშვენიერია.

ციფრესა. ბრალდების შემცირების მრავალეთანი ბრძოლის შედეგად ცენტრალური სახკომაგებების თანამშრომელთა რიცხვი მოსკოვში თოთქმის ორ ათასი კაცით გაიზარდა. სემონ ილიჩმა კი ეს უმსგავსობა თავადაი ხელმწერეთ დაადასტურა.

ლენინი. სემონ ილიჩ, თქვენ რატომღა იცინოდით? ეს უნანი ბოქვენ? ამედ გაკვნენ...

ახალგაზრდა თანამშრომელი. (იღიმებს) მე ჩემს აპარატს მივანდე და არ შემამოწმებია... აშკარად რადაც ერიანთ სტატისტიკურ მონაცემებში.

ლენინი. მათ ერიათ, თქვენ არ შეამოწმეთ და ამ აკიბაბეა ქალალდს ხელი მოაწერეთ? რისი ინდეთ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი ფუმს.

როგორ მოხდა ეს, სემონ ილიჩ, გთხოვთ ვინმემ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ვლადიმერ ილიჩ, ყველას უნდა, რომ კარგად გამოიყურებოდეს, უნდათ, პრიკეკეშმა მოგახსენონ, რომ დეკრეტი შესრულდა... ბოდა ზოგიერთები რეალურ ხუთრსის ალაბაშეკენ.

ლენინი. როგორა თქვით?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ალაბაზებენ. მე მეცნობა მათი, უეჭიერ ამხანაგებს, ამოდენა სამუშაო...

ლენინი. ამხანაგებს უეჭიერ, ან მუშებს კი არ გაუეჭირდებათ, თქვენი შელაშაბის გამო ეჭირ რომ არ ეეოოდეთ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ახე რატომ ხვამი ხაკითხს?

ციფრესა. შტატების ოვივე უფლებებია.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. რა არის ეს ნამეცეცები ქვეყნის მაშტაბისათვის?

ლენინი. ამ ნამეცეცებით ერთი მშრომელიც რომ გადავარჩინოთ შიმშილთან სიკვდილ, — შტატები უნდა შემცირდეს. სემონ ილიჩ, სწორედ ასეთი რაგვები ანგრევს კაპრიზს ხალხთან. ყველაფრის დაკარგვა შეიძლება, ხალხის ნდობისა კი — არა. ხალხის ნდობა ჩვენი პარტიის კაპიტალია. ყველაფრის დაბრუნება შეიძლება — ბელორუსიის, ლატვიის... მაგრამ ხალხის ნდობისა... ხომ არ გვაგიწყდება ეს?

ახალგაზრდა თანამშრომელი ფუმს.

ე. ი. საკმე მარტო ის არ ყოფილა, რომ თქვენ ოქვენს აპარატს მიანდეთ და თვითონ არ შეამოწმეთ სტატისტიკური მონაცემებები. ვის აბატუფნენ სემონ ილიჩ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ვლადიმერ ილიჩ, სწორად ვეკ გამიგეთ. თქვენც ხომ თანაგვიგრძნობთ ზოგჯერ, რაც არის ობიექტური მიზეზები? მე მგონია, ეს საკმის ინტერესებისათვის ეეოდება. ყოველ ხალხს სათავეში გამოცდილი ბოლშევიკები უდგანან და თუ მათ ავავთ ხალხი, ე. ი. ამისათვის მეკიეე საფუძველიცა აქვთ.

ლენინი. ძალიან მინდა ჩავხედე, როგორ კეთდება ეს საკმის ინტერესებისათვის. ჩვენ ვიღაცი დეკრეტებს, თქვენ კი ნაგინობმეგობრულად გადარეკ-გადმორეკავთ ტელეფონით და ამ დეკრეტებს

ფუჭ ქაღალდებად აქციეთ. შემდეგ ჩვენ ვაქვეყნებენთ „პრავდაში“ თქვენს შელამაზებულ ცნობებს ამ დეკრეტთა შესახებ შესახებ, ხალხი კი აწვეს ჩუმ-ჩუმად ლანარაკი და ჭიკჭიები. ისინი კითხულობენ ჩვენს სატკვას, ხოლო თქვენს სამეხაც ბრწყინვალედ ხედავენ. ჭკვილი საზოგადოების ყველაზე დიდი პროტიკენა ბეჭმეფთი სატყვისა და პრაკტიკული ცხოვრების სრული შეუსაბამობა იყო. წიგნში ყველფაერი სოფეთფოოდა აღწერილი-დახატული„, გაიხედგამოიხედავ ირგვლივ და ხელის ბუღეს გადაგეშლება ფარისეველური სიცრუე. საოიკენ გვიბიძეთ, სემონ ილიჩ?

ახალგაზრდა თანამშრომელი დუმს.

არა, არა, აქ არაფერი გამოვა კომეფნიზმის ეუშმარიტი სკოლაი გარეშე. აი, ავიღოთ ალეეი, მან სანამ ეს სკოლა გამოიარა, ცხრაფა ტკაეი გადასძარა ხელებზეკი. ახლა მან ბატონ კოლჩაკთან ნაზუეეთიც ვერ მიიტკეეფ. იტანჯა, გაიგო, შეიგნო. ჩვენთან კი ყოველ ნაბიჯზე... ეწერებინა... კი არ შედიან. ჩაწერილისაგან რას უნდა მოელოდე, ის ყველფაერზე თანახმაა, „შელამაზებაზეც“ და უფრო ეარსებუეა...

ჩვენი პრინციპია, სიმართლე ვეთხრათ მასებს მაშინაც კი, როცა ეს ჩვენთვის ხელსაყრელი არაა. სიმართლეე, ეუშმარიტება ამაზე არ უნდა იყოს დამოკიდებული, თუ ვის მოემსახურება იგი. დაუფარცხებელნი მხილნდ მაშინ ვიქნებით, თუ ისტორიის ყოველ მოსახვევში სიმპათელეს ეილაპარაკებთ. განხორციელებულად არ გამოვაცხადებთ იმას, რაც ჯერ მხოლოდ სახურველია, არ ვიტრეუნთ ე. წ. „ტკბენაერი“ მოსაზრებების გამო. ჩვენს ხალხს სასწაულების მოხდენა შეუძლია, ის ნებისმიერ სიძნელეს აიტანს, თუკი ყველანაკნ სიმართლე იმეფვებს.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ღმერთმანეთ, ტეუილად განიცადთ ასე ამ სულელეური ისტორიას. მერეწმენეთ, არაფერი იმალება ამის უკან.

ხანგრძლივი მძიმე პაუზა. ჩანს ლენინი ეწონასდმდეგება საკუთარ თავს, რომ ეუხეშად არ უპასუხოს. შემოდის ნატაშა. ხელში წყლიანი ავსებული ჩაიდანი უჭირავს.

ნატაშა (ეიურუპას) ალეკსანდრ დიმიტრიევიჩ, პირდაპირი ხაზი გთხოვთ.

ლენინი. ალეკსანდრ დიმიტრიევიჩ, დავივალოთ შრომსახკომს, დაადგინოს უფლფფთა ტკეიეე რაოდენობა ყოველი სახკომტახთვეის, თანამშრომელთა დღეკანელეი შემადგენლობის მიუხედავად. მხოლოდ ამე თუ დაიძვრის საქმე.

ეიურუპა. თანახმა ვარ.

(მიდის).

ლენინი. (შვებულ) მე დღეს კოლუმბიიდან წერილი მივიღე (ღუმს მაკიდიან, კითხულობს) „თქვენ ან დაამყარეთ კომეფნიზმს და გარდაქმნით საფოასს, ანდა, წარუმატებლობის შემთხვევაში, ბოლშეეზმის იდეალეს დასაბარებთ“. მითხრათ, სემონ ილიჩ, გრძნობთ კი თქვენ ამ პასუხისმგებლობას?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ვლადიმერ ილიჩ, ასეთი შეკითხვა შეურაკხმოფელია...

ლენინი. მოიცადეთ, ნაბა გული არც ერთს არა გვაქვს, მოდით ვიდკაცურად ეილაპარაკოთ. ყველაზე ადვილი საქმე — დაწუვება — ჩვენ ვგვრჩო, ყველაზე ძნელი — აშენება — თქვენს თაოსან დაეწვება ზურგზე. თუ თქვენ წარმატებას ვერ მოიპოვებთ, ჩვენსე ეეკვის ქვეშ დადგავენეს ისტორია. თქვენს ხელზეა მთელი საქმის ხელი. განა ბოეენრიგი არაა ჩვენი სურვილი, ეს ხელი სუფთა და გონიერი იყოს?

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ვლადიმერ ილიჩ...

ლენინი. ოტკიბნერში თქვენ კარგად გამოიმეავენეთ თავი, ახლა კი მიურაკრატებს ოფარები ხელს. განსწავლულო ბოლშევიკო ხართ, ტაეილს კი კადრულობთ. თავს ინტელიგენტად თვლით, ფუნსოდ კი იქცევეთ.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ვლადიმერ ილიჩ...

ლენინი. საკუთარი თავის პატივსცემას დაკკარგვდე, რომ არ მეოქვა თქვენთვის ის, რასაც ახლა ვგრძნობ. ახალგაზრდი რომ არ იყოთ, აუცილებლად პარტიულ სამსჯავროს გადაგცემდეთ.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. (წამოეშფება) ახალგაზრდობისთვის შეიკავთ ნუ მოიცეეთ.

ლენინი. (ბრისანდე) მაშინ... (ძლეეს შეიკავებს თავს) ეარეკვეული ეარეკვეული

თრად მოტრიალდება და მაკიდისაკენ წამოვა).

ლენინის შესაბეედრად მოდის ნატაშა ჩაიდანი ხელში. იგი ლაშობს ჩაიდანს აწვეს, რათა ელადიმერ ილიჩ-ძეს წყალი დასესხას თავზე.

რა შეია საქმე?

ნატაშა. აი, ცივი წყალი.

ლენინი. რა წყალი?

ნატაშა. თქვენ მოხოვეთ, ჩაიდანი ცივი წყალი ამეკვსო და... დამეშვეა... თქვენთვის... თავზე... ჩემს გიფეიდერებულ თავზე, ახე თქვით, ეშმაკეს დალაბერთხო.

სიცილი ფარავს ნატაშას სიტყვებს.

ლენინი. კანდაკების, კანდაკების თავზე. თოხა შრება და საკდება.

ნატაშა. თქვენ ახე თქვით...

ლენინი. დამნაშავე ვარ, დამნაშავე, მაგრამ მაინც ამ თავს კი არა, იმ თავს უნდა დასხმა.

ნატაშა მიუსტისკენ მიემართება.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. შეიძლება წავიდე?

ლენინი. წადით.

(ახალგაზრდა თანამშრომელი მიდის, ლენინი ეღიდება, როდის გაიხრეკება ეი კარს)

ნატაშა, დაიცადეთ, წყალი დამისხით ჭიქაში.

ნატაშა. ცუდადა ხართ, ვლადიმერ ილიჩ?

ლენინი. არაფერია. წყალი მომაწოდეთ, ჭეთაყვა, გმადლობთ.

ნატაშა. ვინმეს დაუფახო?

ლენინი. არ არის საჭრო. დაეიღალე ცოტა, დავისვენებ და გამივლის.

(ეია ფანჯრის რიფაზე ჯდება).

ნატაშა. ვეიმე, როგორ შემეშინდა...

ლენინი. არაფერია.

ნატაშა. სადმე უნდა წახვიდეთ ერთი თვით, პოლიტიკაზე რომ ალარ ფიეეჭროთ.

ლენინი. (ჩაფიქრებით) არ ვიფიქრო პოლიტიკაზე... არა, ნატაშა, უძლერი ვარ.. რიგა დუმს?

ნატაშა. დუმს. უკეთა ხართ?

ლენინი. კარგად ვარ. ნურავის ეტყვეთ. მპირდებთ?

ნატაშა. მერე სწორია?

ლენინი. სასეენთ სწორი.

ნატაშა. გპირდებთ.

ლენინი. რატომ დუმს რიგა? რა გვარია ის ქალი, მოსკოვის საბჭოდან რომაა?

ნატაშა. საპოფნეოოვა.

ლენინი. გითხრათ, რომ ვიცნობ?

ნატაშა. რომელიღაც მიტინგზე დალაპარაკებიხართ.

ლენინი. საპოფნეოოვა. არა, არ მახსოვს. რა სჩირს, რა მოუვიდა?

ნატაშა. ზუსტად არ ვიცი, მაგრამ მგონი რაღაცის გამო დაპატიმრებას უპირებენ ოდდათეკვსმეტი საათით.

ლენინი. იცით რა, ნატაშა, დაფრაკეთ ერთი, საღამოს რვა საათისათვის მოვიდეს.

ნატაშა. თქვენ რომ ამ დროს სეირნობა გინდოდათ?

ლენინი. ხვალ ვისეირნებ.

ნატაშა. რაღაც წვრილმანისათვის...

ლენინი. არაა სწორი, ნატაშა, ეს ისეთი წვრილმანებია, რომლებზეც ადამიანის სიცოცხლეა დამოკიდებული. მოვიდეს.

კაბინეტში შემოდის ახალგაზრდა თანამშრომელი.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. მაპატიეთ, ვლადიმერ ილიჩ.

ლენინი. გისმენთ.

ახალგაზრდა თანამშრომელი. ყველაფერი გავიგე.

ლენინი. სემიონ ილიჩ, ეფრავე ქვეყნად ვერ გიტანტეს სახელის კომენსანტებს, თვითონ თუ არ გიტანტეს იგი. არავის ქვეყნად არ შეუძლია ხელი შეუშალოს კომენსანტებად გამარჯვებას, თუ თვითონ კომენსანტები არ შეიშლიან ხელს.

ნაწილი მეორე

ოდესაი ღლის ფოკუმენტები.

დიასკუსია

„სტენის პრობლემები კაპიტალიზმიდან სოციალიზმში გარდამავალ პერიოდში წოლილი პრეხნის ახალგაზრდობის თვალსაზრისით“. თავმჯდომარე, ივეიე მომხსენებელი — ტიბონოვ-ლუგანოი.

ეს ნერვიანი: ქალაქის ჯანმრთელობიდან ექიმი ეკატერინა, ახალგაზრდობის კავშირის რაკომიდან — ზიაბლოკოვა; წოლილი პრეხნის კავშირელი და კავშრაკარეთ მეოფი ქალაშვილები და ჭაბუკები.

ტიბონოვ-ლუგანოი. ამხანაგებო, სიკვარულის საკითხი და მასთან ბმულიოდ დაკავშირებული და მიბაკან უშუალოდ გამომდინარე სქესობრივი ურთიერთობის საკითხი დაახლოებით თითმზტეკა წლის ახალგაზ ალიდგებს ჩვენი რესპუბლიკის მოელ ახალგაზრდობას. ამტკიცებ ჩვენ, მარქსიტებს, არ შეეფერების თავი ავარიდოთ ამ საკითხების გადაწყვეტას, როგორც თეორიულ, ისე პრაქტიკულ სფეროში. დიდმა რევოლუციამ დანგრია ძველი ხაზოგადოება თანაკლასობრივ სქესობრივი მორალითურთ. დიდი ხანია ვნახ ნინძერი და ალბ სქესობრივი პროტესტი ალ ბოლოკა სქესობრივი ურთიერთობის წინააღმდეგ, სიყალბის წინააღმდეგ, რასაც ნერგავდა ეს ნერგავს ბურჟუაზია თავის საწოდ ზეზ. ჩვენ ეკეთანა სიკვარულის თავისუფლების მომხრე ვართ. მოსმენე ვართ ინფიბ, რომ ბუნებრივი, ბიოლოგიური გრძნობა, დაკავშირებული სქესობრივ დამამაყოფილებასთან, ბანასთან, არ შეეფიხოთ ბურჟუაზიულ კონტროვნასა ხამოსთ, ოჩოკალეკო ეფორიმებთა და სხვა ეროტიზეზებით. ჩვენთვის, კომუნისტებისათვის, ყველფაერი ისეეთ მარტივი და ბუნებრივი უნდა იყოს, როგორიც თვით ცხოვრებაა. ასეეთ — სქესობრივი ინსტინქტის დაკმაყოფილებაც. ადამიანი ხანდ თავისუფალი მხოლოდ მაშინ ექნება, თუ სქესობრივი პრობლემატიკა არ მოწუვეტს მას ახალი სამყარის მშენებლობიდან. ამიტომაა, რომ „ჭეკა ენეტის“ ბარქსოსტეტი თეორია, რაზეც ქეეეთო მოგახსენეთო, ეს ფუნდამენტალურად აკეალეეს ბაზა ჩვენი ახალგაზრდობის ცხოვრებისეეთ პრაქტიკაში. ეე ვაპკაეეტ, რომ პროლეტარიატ ახალგაზრდობას სიყვარული ფრონ ან ერთმეეს, ან ერთმეეს ერთ-ობიგაეტეთ. ფიგაკეიერეთ რომელშე ბურჟუა ვაეიზეეს ან ქალაშვილის, რიდესაც ისინი ე. წ. სქესობრივი მომზადების ასაკში არიან. ერთიოცა და მეორეც მოელი დღე ოზრავს, ოცნებობს, წერს ბარათებს. მერე სალამოს ბიდის ნანატრ პიეპაზე. ეაეი დიდხანს, დიდხანს უმტკიცებს თავისი გრძნობის სიწმინდეს, ხოლო მისი ოცნების ქალაშვილი ამის სანაცვლოდ კეთილვანწყობილ ზზრახს ჩუენნს ან დიდი-დიდი, ხელზე კოცნის უფლებას აძლევს. ამაზე მეტს არაფერს ანებებს ის ბურჟუაზიულნანი ობიგაეტეთ, აღჭურვილი პატრიარქალურ, დახავსებულ ეკონომიით. არაფერს ანებებს კანონ ამიტომ, რომ არაფერი უნდა. უნდა და მერე რაგორ! მაგრამ ბიოლოგიური დაკმაყოფილება მის წარმოდგენაში ქორნენების ოფიციალურ ეფორიმებსა და საერთოდ კეთილშობილობით ოჯახურ მეუფლოებას უკავშირდეს — თეორი ფარდები, ფიუუფები, კანარის ჩიტი და მეშჩანური ნეტარების სხვა თანამგზავრები ეტარიალეს თავში. მაგრამ ვინაიდან ბაბუკი 18-20 წლისაა და მარტო ხეეეს-კოცნა არ აკმაყოფილებს, ამიტომ იგი უმანკო პაემანიდან პირდასაპირ სქესობრივი დაკმაყოფილების ხაბიეხლად მიდის. სად? მოდელნეტე: ტავრის ბუფეარზე; გარეეენილის ბუდეში, მეძავთან ან ეე ოლეს ფიფინა სიყვარულის მერე ნაგვარის. მერე რა, თუ ამის შემდეგ მოაკეეეს ვენერიოლოგთან ნარმალი, მერე რა, თუ შედეგები გვიან ინენს თავს, იგი ამას არ დაგდიეეთ ალი ეს მიანნიათ წმინდა სიყვარულად და წმინდა კონტენგადა. სრულთან სხვა მდგომარეობაა ბუშა ახალგაზრდობაში. ბიოლოგიასა და ბუფეარაზე მეძავეებს ეეკარენთან თამაგადასლეკელი, ეენნენენანა, გატკეიანენბუფეშარეფალინი ახალგაზრდები, მაგრა ახალგაზრდას იე ვერ ნახავთ, მაგ ეს არ სურდეთ. ყოველ მშრომელ ბაბუკს თავისი ქალაშვილი ჰყავს. ისინი ერთი სოციალური კლდიდან ანარეკ მოკრილი; გაეერეეეს ირიგეს ენანაკეს, ერთად მეშოონენ ენ მათი ურთიერთდამაყოფილებეეს ახსლოლუტურად მარტეენა. ეიიეეს ბაბუკეეს ხელეფსს, ნახეკარს ბშოლეეს ჩაანარეს, მეორე ნახეკრით კი თავისი მანკანთოს ეიდეფოლს ფეეხსაცმელ, კინოს ბილეთს; ნეოეკანს ბალეტზე. არავითარი ტკენის ქულეტა და ფიფოსოფიაზობა — ბიოლოგიურ დაკმაყოფილებას მაგ სწორედ ეს ქალაშვილი აძლევს. თუკი ნეარნეტებენენ, ქალაშვილი ვაეის ამბანაგს დაუშეგიბრდება და ეს ტრაგედია არაა. მეუშთა კლასს არა აქვს რეფლექსეეი. ეს უბრალო, ფეშმაკო ურთიერთობანი, ანე ღია და გულახდილი, ამაღლებს პროლეტარეულ ახალგაზრდობას. მას შეეშლია ზემოდან დაბედოს ბურეეზაზს, რომელიც სიკვარულს ტკენის ბუფეარზე ეკეხებს. ეადგილო არ იქნება ასეთი შეკითხვა: ვინ უფრო ეარენია, ჩვენი, დაზგასთან მდგომი, მორიდებული პროლეტარი ქალი, რომელიც თავის კლასობრივ ამხანაგთან მეგობრობს, თუ გადაპარავეული ლამაზმანი, რომელიც მდიდარი ხაკმრის ოლიგოფაზნი თავის უცოდველობას ეარეფნენ. იმ უცოდველობის ზნედაცემულობა ახლ ცხადი ჩვენთვის. ამხანაგებო, უკეე დღეს შეგვიძლია ალენშეოთ ასეთი დადებითი ფაქტი — ინერგება ახალი სასიკვარულო-ამხანაგური დამოკიდებულებანი ბუშა და განსაკუთრებთან, კომკავშირელ ქალ-ვაეებს შორის. ჩვენ ვიცით, რომ კომკავშირელ ქალაშვილს რაც უფრო ფიფამაკადან, თავისუფლად უკეონავს თავი, რაც უფრო ნაკლებად ამაყობს იგი ქალის აკრიბეტებით, მით უფრო მარტივად და მეგობრულად ეკეკრობა მას ყველა ბაბუკი და ვერც ეენ შეშოხეკვან ვერ ნახავთ, რომ ამნაირ ქალაშვილს უუფრტხნენენ როგორც ქალს. მიუხედავად ამისა, ყოველ ასეთ კომკავშირელ ქალაშვილს ინდივიდუალური სქესობრივი კავშირი აქვს ვინმესთან, მაგრამ ყველაფერი შეუშნენელად ხდება, დროისა და ადგილის მოუცდენლად, მოელი ცხოვრება ეთანმა შრომას და ბრძოლას ახალი ასზოგადოებისათვის. სწორედ ამიტომაა, რომ ბურეეზაზიულ ეალს ქესობრივ მორალს მარკსიზმმა უკვე დღეს დაუპირისპირა თეორია, რომელის თანაბმად ბიოლიგიური მოთხოვნილების დაკმაყოფილება მიმავალში ისეეთ მარტივი ეენდა გახდეს, როგორც ეჩეა წყლის დალეკვა. მთავარი მოკალეკეეთა მალალი შეგნებეფლობა და ის, ვინც დღეს ასე ცხოვრობს, თვალსაჩინოდ და რეალურად გვემპარება ახალი საზოგადოების აშენებაში.

ეკატერინა ეკატერინე. (ადგილიდან) რატომ პატარა ან მოგაკვდეს...

ალეკროსი მოხსენებლის ვამი

გონჩაროვი. პრიბორიფეი მანუფაქტურა. ამხანაგები, ალალან მოგეწონა ეს მოხსენება. მომეწონა იმიტომ, რომ ჩახალთოფეფ საკითხებში ამხილუფტური სიტყვე შეაკეს. რა ვაეიე პირადად მე? ყოველ კომკავშირელს, შეშფაკელს, პროლეტარის უფლებეა აქეს დოკმაკოფილის და კოდეკაე ენეფ დაიმკოფილოს სქესობრივი მიხეხადები. სქესობრივი თაეშეკვებულთა კეფალიფიკურეფულ უნდა ეენეს როგორც რეკეკეიული შეშნაზობა. ყოველეს კომკავშრელეს ქალს დაბმაბეეს ხელი უნდა გაუშოდოს თავის ამხანაგს, თანაპარტიელეა და თანამეკალეს. ეენაალმდეგ შემოხვევაში, ასეთი შეშნაბი არ იქნება ლიზი, ალკოოლ კომკავშრელის სახელი. როცა ჩვენ ქალები შეიენენენ ამას. ჩვენ შორს ეკვალთ.

ნინა ტოროვი. ტატიანენი. მე კი მინაბნია, რომ კომკავშირელი ქალები სულაც არ იქცევიან ისე, როგორც ეს მოხსენებენელმა: დაგვიბაკა. ეერიფელ უკეე მოეუსმინე ჩვენს მოხსენებელს და რადგან ბუნენთ პრაქტიკოსი ეარ, გადაეწყვეთეს. პრაქტიკულად გავეცნობიდი კომკავშირელი ქალაშვილის შეხედულებას სქესობრივ საკითხზე. ჭიდა, დაეუტრიალდი ერთს, ვეცდილიმაფი დამერეწმენენინა ეგი, ჩვენ ირიგენი შორსა ვართ ეტრაწენენენბისაკან, ამავე დროს, ირიგე მოერიფეთო, ოცოდი წლისანი ვართ -მეთქი, პირდაპირ, ამხანაგიფად ბეუბენენი, ეერთიერთობა მინდა შენთან-მეთქი. რა გამოეფიდ? ისეთი პასუხი მიეიღე, ამხანაგებო, რომ პიროში ჩალაგამოეკეფენი ეგონოვეძონოდეთ, კეპიე ფუხეუბნი მიმპაოდა. მარტო ორმა-სამმა კი არა, თითქმის ყველა კომკავშირელმა ქალაშვილმა ეარით გამომისტეფა

თითოეულს თვენახვევრი მაინც უნდა ხედოს, რომ თავბრუ დასხმა და დაიკოლიო. კაცმა რომ თქვას, პირადად მე არ მომწონს, ქალაქშეილები რომ შეცდებიან ხოლმე, ამისთვის გასაკიცხი არიან, თუმცა ერთმა მითხრა, ამბისა სხე: „შე სულელო, ჩვენ ყველაზს სოფაროფი გვინდა და ამიტომაც შეცდებიო ხოლმეო". მე ვფიქრობ, უარს იმიტომ ვეუბნებინარ, რომ ეშინიან, ბავშვი არ შეეშინოთ. ამიტომ მოვითხოვ ბავშვების საზოგადოებრივ აღზრდას. ჩვენ გავიგენთ ბავშვებს, მაგრამ სახელმწიფოს გადაწყვეტმო. სახელმწიფოსთვისაც კარგი — ხალხი გაუმჩაღლდება, თანაც, როგორც უნდა, ისე აღზრდის; ჩვენთვისაც კარგია — ბიოლოგიური მოთბობილობის დაკმაყოფილებაზე შეუფიმებთ საზოგადოებრივად სასარგებლო საქმეს. ამით ვამთავრებ.

ვ ოდ ო ნ ო ს ი ნ ი. შეკითხეს ხრიტოფოისა და მომხსენებლის მიმართ. რაკი ვანსხვავება იქნება მაშინ ადამიანსა და დაფუ-ზეკამ, ღორს შორის?

ა ი ე ო ნ ო ვ ო ვ ა. ნასწავლითები. ეს ილაპარაკეს კომკავშირელებზე და მოუწოდეს მთა ალეარახსნილობისაკენ, როგორც მომავალი საზოგადოებისათვის ტიპობრივი მოვლენისაკენ. მე ახალგაზრდა მასწავლებელი ვარ და ბიჭთა გიიხსონ, მომხსენებელმა ყველფაერი აუო-დაკონა, თუმცა მარიტებელად საკმაო დდეკანდელ პრობლემებს, ეს საკითხი მარტო კომკავშირელებს რიდი ეხება, ცხოვრების გამოცდილების მქონე უფროს ამხანაგებსაც აწვალებს. ხქეხობრივ კაკშრის რაღაც ზერელედ უფუროებენ, არ ცნობენ ნანგრძალივ ფრთიერთობას. თითქოს ცნობები ცოლი, ქმარი მეშჩნარი და მაოსწუენია. შეუფაცხეფოფოდადაც კ? გრძნობენ თავს, როდესაც შეეკითხნი: სად მეუბის ოქვენი ცოლი? ამაზე ან ჩაეკიბალებენ ან დაეიგვთ ამბობენ: „რა-მელი ცოლია?". ერთ პასუხისგებელ მუშაკს ვიცნობდი, რა-მელიც იქვე მუშაობდა, სადაც თავისი ცოლი, მაგრამ წავიდოდა თუ არა სადმე, სადაც არ უნდა ყოფილიყო, თითო ცოლს ყველგან შოულობდა; რიცა გაიკვიჩები, ისე ცხოვრება რა-გორ შეიძლება, ეს ნოშ პარტკუკუმაა-თქო, გაპასუხებდა: „ჯერ შენ ახალგაზრდი ხარ და ამიტომ არ ეგსმინ, რა არის კარგი და მართებული. ერთ კალთან ნე ფსიკოლოგიურად ვარ დაკავშირებული, მეორესთან — ფიზიკურად, ხილო მესამესთან ორივე გრძნობა ბაკავშირებსო". ბილოსდაბოლოს გამეკანნდა, ხულელი, მეშჩნარი მოძახა — სქესობრივ კავშირზე კიბეზეს ტარი თვალსაზრისი ან გაგაჩნია, ობიეკტილი ხარო.

ნ ა ნ ე ბ ა ვ ა. პრობლიოვის ბანეფაქტარა. ჩვენს მომხსენებელს ყველფაერი კოხტად გამოუვიდა, მაგრამ ეს მხოლოდ ქალაქზეა ასე. ცხოვრებაზა ვინ ფრდა ზდოს ოქვენ კომკავშირელი ინენბისოვის? ქალმა! იქნება დაგავიწყდათ, როგორ აკეთებენ ბაკშეებს? ახლაკე მოგაგონებთ. ამ, იცით, გაგახსენდათ, არა? მაშინ ამ ეკიდეს ინეკი რატომ არ გაგიონდათ ეს? დღეს ერთთან მეგობრობს, ხვალ—მეორესთან, შენ კი გიიხდეგ და მკერდკვე ფუკე ფარნენ ბეკმის. სიიდანაა ამდენი ამორტი? ვინ მოგცაო ფუფუნა, შეარეთოთ ქალის ჯანმრთელობა? ქალიგან არ წარმოიდგენა ყოველი სულეური? მარეს ან წამიკითხავს ბეკ მაგრამ დაოქერებენ, რომ ბან ასეთი რიმ დაფენა, ამიტომ რომ ბან მუშები ფუკანდა. რატომ გვიარმეთი თავისუფლებას? ერთს შეშიმეფდეს თუ არა, ბაშინვე გუფალმა დაეწეკ, თორემ მეშჩანი ვიქნები, არა? ვერ მოგართავთ! ერთი ოქვენს თავს ზეზედეენ, ანდა მომხსენებელმა ფა ვინდა გინჩარიოვა, რომელი ქალი გიგიკიფინ. ამიტომაც გამოიგიენი „ეიქა ნუალი". ვინდათ ხაკმე ბაიეალილი. იცით, რას ბაკეთებენ? ვინც შეშიფეარდება, ობასთან ვიცხოვენ. კომკავშირი ეკ მოვდეელი არაა, რომ სანთლები დაიკიოს. მოგბარიანეკა ეშობო, ეშობ. ამისთვის მხლოდ ათი წუთით შეარდეთო, მერე ეკ — თვითონ ალეარსდი. იიკეთოეკა ობისთვის ობა, რომ ქალმა თავისი ბედი თავიფფლად გადაწეკეტოს. რაო? მარეს ეწინააღმდეგებიო? თქვენს ბარეს შეიძლება ეწინააღმდეგები, მაგრამ ჩვენი მარქსისთვის, ჩვენი რომ აქეს, ზედაჯამეარილია.

თ ავ მ ჯ დ ო მ ა რ ე. ეკმეი ეკშეტინ, არ გამოხდათ?

ე კ ი ნ ი ე ა შ ტ ე ი ნ ი. მე უკვე ვთქვი.

თ ავ მ ჯ დ ო მ ა რ ე. შაშინ ასეე ჩაეწეროთ ოკმეი: „ეკეინ ეკშეტინინ გამოსვლა: „რაკომ მიგარა არ მოკავდინ". ამით დისკუსია ითურება.

დამსწრეთა უკიღურესი შეუთანხმებლობის გამო მოხსენებაზე რეზოლუციის მიღება ვერ მოხერხდა. რეზოლუცია: „დისკუსიით ყველა დამსწრემ, მათ შორის მომხსენებელმაც, ეს ღიმე ბეშეშოფ პატროიეს დიპომი რკინიგზელთა დასახმარებლად" — ერთხმად დაეთანხმენ. მიღებული.

„ბაშმარჯოს ჯანმაბარი ოთხქლაბელებს, ბაკაბეგზულებს კოპ-ენელიფარ ფაროიეს!"

„ფროეთოს და დიდეანლილიეთ დასაცავ ფიზიფილა და სიცილეს!"

სტრაფი მეოთხე

ლენინის ბინის სამზარეულო კრემლში. აქ საღილობენ და ვახშმობენ ყოველთვის. მსახიობები, რომლებიც ჩვენს სპექტაკლში ნიდეად კონსტანტინეს ასულ კრუპსკაიასა და მარია ილიას ასულ ულიანოვას ხელმძღვანელობენ, დფფეფსენენ. პროიექტორის შუქი ანათებს კარიბჭესთან მსახიობის, რომელიც კლარა ცეტკინის როლს ითამაშებს.

მ ს ა ხ ი ო ბ ი. კლარა ცეტკინი ლენინის მეუღლეს და დას ეკმაბ-ბმზე შეეხვრო, ბუღლრეფელად და ბუღლთადად მიიწეოს.

ულ ი ა ნ ო ვ ა. კლარა, შემოდეთ, ეეოოკეკი, ჩვენ ყოველთვის სამზარეულოში ვსაღილობთ, ან ე რ ა ლ ე ფ ფრო მეუღლოდ ვართ.

კ რ უ პ ს კ ა ი ნ ი. დაბრძანდეთ. რუსები ოტკეკინ — ყველი და ბეერი კეთილი ბუღლია.

ც ე ტ კ ი ნ ი (შემოდის სამზარეულოში, ყოველ) გმადლობთ.

ულ ი ა ნ ო ვ ა. ნაფი, რამე ტაბილეფი ხომ არ გამოეცხობთ ასეთი შემთხვევისათვის?

კ რ უ პ ს კ ა ი ნ ი. კარდაში მორბის ქალი უნდა იყოს.

ც ე ტ კ ი ნ ი. ეეფეკეტეთ, ზეფმტეკი, არ არის ხაკრინ. (დარბაზს) კლარა ცეტკინს თითქმის ხუთი წელი არ ენახა კრუპკაია. მის სიმპათიურ სახეს ლმობიერი, კეთილი თვალებითური ავადმყოფობის კვალი დაბეჭდოდა, თორემ სხვა მხრივ ისეთივე დარჩენილიყო — პირდაპირი, უბრალო და თავმდაბალი. მას ლენინთან ნამდვილი მეგობრობა აკავშირებდა, რასაც ეანამდკიკეეფდა ერთი ბრი და სიერთო მიზანი. იგი მუშაობდა ეანათლების სახალხო კომისარიატში. ბეერი ხაზრუნავი ჭკონდა. ამასთანავე, ფედფმრივი მზრუნველობით ეკვლეფა ქმარს, ფოეტთან — მარიასთან ერთად. რომელიც „ბრავდის" პასუხისმგებელ მდივნად მუშაობდა. მათს ბინაში ბუღლრეფლობისა და ფრთერერეკეკების ატმოსფერი სუფევდა. რიცა მოგვიანებით ლენინიც მოვიდა და ვიჩაღდა ხუმრობა და ერთმანეთის ქიდეკი, კლარამ ხაბლოლად თავი ისე იგრძნო, როგორც საკუთარ ხახლში.

ეკმაჩინდება ლენინი.

ლ ე ნ ი ნ ი. გამარჯობა, კლარა! რით გიმასპინძლებინან ჩემი ქალბატონები? ო, მერანას! კლარა, ნუთუ არ შეგიძლიათ, უფრო ხშირ-ხშირად გვესტუმრეთ? ნამდვილი მერანა, მარწყვივანა, დდდა ზუსტად ასეთს ხარშავდა.

ც ე ტ კ ი ნ ი. (იღიმება) გენოს ლენინ, თქვენ ამაზე მაღლი უნდა იდგეთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ეაღირეგ, დაბლა ვარ. მოელი ეკიანა ხუთი მმდეეს, ეა კარადაში შეკიდეთ. ნამდვილი ომი გადავიხდე საკუთარ თავთან და როგორც ხედავთ, გავიმარჯვე, თორემ რით გავიმასპინძლებოდეთ?

ც ე ტ კ ი ნ ი (ამაე ტონით) მე ყოველთვის აროფნაიგამდეგამბრივ ხასიათის ადამიანად გიოვლიდეთ, თუმცა ნე ოტკეთან, არა თქვენ! გაკლათან ბაორება.

ლ ე ნ ი ნ ი. ეს ლეგენდაა, კლარა. გიოეოს სიტყვები: „ო, ორი სუფლი ცხოვრობს ჩემს მკერდში" — ჩემზეეა ნათქვამი. ხასნილად წინააღმდეგობრივი ვარ. ეი, ბუალითად, მმეფს ფეზნაცვლის გაზრეზილ, ბაკშობიდან მეგოყვრა, მაგრამ ამავე დროს ვერ ვიტან ბეკეფ ბეკეფ ფეზნაცვლეს. ზოგჯერ პირდაპირ გამოსავალს ვერ ვპოულობ, კლარა. ზოგჯერ კი მოვეგები გოსს, მამიდე ამოვიოხრავ, ავიღებ ჯაგრის და დავეწეკეს ამ ნეკუფეო ფეზნაცმელების პრიალე, ეშმაკმა წაოლის.

ც ე ტ კ ი ნ ი. (იღიმება) ხასნილი ფანტაზიორი ხართ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ბეფიდენი, ხიმპოლიეი. რას აკეთებდით ამ უბენმდე?

კ რ უ პ ს კ ა ი ნ ი. ბანიაშმა ხტატიის ანაბეჭდი მოიტანა. მოელი შენი ირმოიცდაათი წელია ოქ ალნერინი. ჩვენც დავიწეკეთ ფოტოხურათების გადაჩრეკვა.

ლ ე ნ ი ნ ი. რა ხტატიაა?

კრუსტალაია. სისუფლეცა ერთთავად.
ულიანოვა. რატომ ერთთავად, ნადია? ერთთავად — არა.
კრუსტალაია. მე დავბეჭდი ამ სტატიას, ავტოგეფერეიათ ყველაფერი და საერთოდაც ფუქი წამოწყვეტია.
ლენინი. (ფოტოებს თვალიერებს, ცეტკინს) ეს მამაა, ძმის დაპატიმრებამდე გარდაიცვალა, თორემ ან ვიცი, როგორ გადიოქნდა.
ულიანოვა. დედა უფრო მაგარი ქალი იყო, დიდი ნებისყოფა ჰქონდა.
ლენინი. ალარა, იცით ფეხი ნაცნობმა ზურგი შეგვაქცია. მოსალმებისა ეშინოდათ, ჭიქის მერიე მხარეს გადადიოდნენ. საღამოობით ყოველთვის მოდიოდა ჩემთან ბაგრატის სათამაშოდ ან, ეს მოხუცი — მასწავლებელი. ვიჯექი და ველოდი, როდის გიჟჩაუნუნებდა კარი. არ მოვიდა. არა მერიე დღეს მოვიდა. და საერთოდ... მაშინ ბევრი რამ გავიგე... გავიგე, რას ნიშნავს ოფიციალური ჯეიდეს პატიმარი ნათესავი. ერთი მხრივ, — შიში, მაგრამ, მეორე მხრივ, დაბრძანებაა და მხარდაჭერაც იყო.
კრუსტალაია. (ულიანოვას) სტატიაში კი რა წერია ამის შესახებ? წაკითხვისა მრცხვენია. ზნეობრივ ძალას ადამიანი ოჯახში იღებს. რუსებისათვის ეს განსაკუთრებითაა დამახასიათებელი.
ლენინი. (ფოტოს აწვდის ცეტკინს) დედა.
კრუსტალაია. დიდი ხანია, დედის სასფლაზე არ ვყოფილვარო.
ლენინი. ამ ზამთარს წავალ პიტერში.
ულიანოვა. (ცეტკინს) ეს ნაფიანი შუშენსკოემდე, სოფელია ციმბირში, სადაც გადასახლებაში იყვნენ.
კრუსტალაია. (შეხედა სურათს) რაა ეგაგაა!
ულიანოვა. არაფერია, ძალიანაც კარგი ხარ. უთხარი, ვალოდია.
კრუსტალაია. ან შუშენსკოე როგორ აღწერა იმ ეკონომიასტმა, სასაცილო და სამარცხვინო პირველპირ. ეხსენებინა ეს და შენ და დილიდან საღამომდე მზოლოდ რევოლუციაზე ელაპარაკეთ; ეთქვა ეროფეი ალექსანდროვიჩ უეცრებლად ნუგეს ტრედუნიონებზე და ვართ ახე... ჩვენ ხომ ახალგაზრდები ვიყავით მაშინ, ახლადდაკარნენტილებული, უზომოდ გეოცავით ერთადაერთი. პირველ ხანებში საერთოდ არაფერი არსებობდა ჩვენთვის გარდა ახალგაზრდული გატაცების პიუზნისა. ვერაფერი ჭკვიანია ეგ შენი ავტორი, მანიაშა, აი, რას ეტაცვი ეგ. ახალგაზრდობა გაიხსენის თავისი!

ლენინი ფსიტაკოვ კოესის ხელზე მეფლეულს.

ულიანოვა. რა ვუთხრა ავტორს?
ლენინი. რა იქნება, გოგოლივით რომ მოიკვლეს? თავს დავდებ, რომ ამისათვის ან დაჩრახავს შოამრთავდა.
ულიანოვა. რა ველაპარაკოთ! მე სერიოზულად გეკითხებით, ოქვენ კი სულ მასხრობთ. შენ ის გირჩევნია, გამოტეტდე, რა გითხრა ოიფუმბ?
ლენინი. ხომ ვამბობდი, — არაფერი ბანსაკუთრებული. სერიონოვა, დასვენება და ა. შ. მაშინვე დაგირეკეთ, მაგრამ შინ არ იყავით არც ერთი.
კრუსტალაია. მე რკინიგზელთა კრებაზე ვიყავი. ერთსა და იმავე სტენიზე უკრავს ყველა. ვინდა, რომ ვინმემ საკუთარი აზრი გამოთქვას. არა, იმეორებენ და იმეორებენ. ბოლოს გამინერდა ერთი: „ხაბეჭოთა რუსეთს ფაროთხანა და სიფიცეში ეურავენ დამარცხებულნ“
ლენინი. წეგნიერებასა და ელეფაროშიც რომ ასე ეიყოთ...
ცეტკინი. გენოს ლენინ, ასე მწარედ არ უნდა უნიოდეთ რუსეთის გაუნათლებლობას, ხალხს ეს უწინერობა ოქვენთვის, ბოლშევიკებისათვის, ერთი მხრივ, ხომ იყო ხასიკეთ? დიახ, დიახ, სწორედ უწინერობამ გაგიადვილათ რევოლუციის საქმე.
ლენინი. ესე იგი?
ცეტკინი. უწინერობამ დაიცვა მუშა და გლეხი ბურჟუაზიული პროპაგანდისაგან. ეამირნე ერიდით ბოლშევიკურ თუსლს. ახლა ადვილი მოიმეინ ეგ, სადაც არ გვრიდეს ყველი ტკეს ამოძიჩკეა.
ლენინი. (ფუმილის შემდეგ) არ გეთანხმებთ, კლარა. უწინერობის იმედი ჩვენ არ გვქონია. უცოდინარნი ადამიანი პოლიტიკის გარეშეა. უწინერობას როგორლაც ეგუება ხელისუფლებასთან ბრძოლა, ყველი სახელმწიფო აპარატის ნგრევა, მაგრამ ვინ ნგრევენთვის ვანგრევდით? ინსაცთვის ვანგრევდით, რომ რაიმე უკეთესი შეგვექმნა, მშეენდლობის ამოცანები კი სულაც არ უთავსებდა გაუნათლებლობას. აქ ჩიხია. დღეს ჩვენ ლაგაკი ხალხი ვართ, ამსოლუტურად უწინერი...
კრუსტალაია. რამდენი კეთდება, ეალოდიან! (ცეტკინს) ნამდვილი ომი ვგვიან ბამოცანდებული. ბიბლიოთეკები, ხამკოხველთ ეობები, ბანმამათლებელი მატარებლები...
ლენინი. ჩვენი ფარობიანა და სიცარცანათეკი ეს ზღვაში წყეთია. მეორე ოქტომბერი გვეპრიდება — კულტურული. ახალგაზრდები უნდა წვალეკნოთ უწინერობის წინააღმდეგ.
კრუსტალაია. ამ მასწავლებლებს ჭერ თვითონ უნდა ვასწავლოთ.
ულიანოვა. მაგრამ ის არა, რასაც ახლა ასწავლით ყველგან.
კრუსტალაია. ეხაა საქმე!
ცეტკინი (დინტერესებით) არა, რასაც ახლა ასწავლით ახლა?
ულიანოვა. გვეკანინ ისეეთიცა, ეს რომ გიიანიან: „ყველაფერი დანერეთილია, თქვენ ცარიელ, მოწმენდილ ადგილზე მოხვედით, წარსულის კულტურა არ არსებობსო“.
ცეტკინი. ე. ი. რაო, როგორ?
ულიანოვა. ეა, ასე: ძარს ეშუენი, ძარს რაფაელი, ძარს დანტე!
ცეტკინი. ვინლი რჩება?
ულიანოვა. დადიან თალლითები. გამოიგონეს რაღაც განსაკუთრებული, პროლეტარული კულტურა და უბერავენ სულს. განაღლების კომისარიატი კი ხალოინანის, ვერ ბედავს, მოსცხოს ერთი ხელეაში.
კრუსტალაია. მიცემება უსუფთაო ხელებს უნდა. სარეფოლეს კი ის ქმნის, რომ ხელეები ძარითადად სუფთაა...
ულიანოვა. დაბლარონელად ვვაკეს ან ხაქმე, კლარა, ნაკეახითაც ვერ უშეგეი. (ფარაზს) გავა რამდენიმე დღე და ელადიმერ ილიას ძე იტკვინს: „პროლეტარული კულტურა არ არის ხანდაზეაც გამომბაჯარი რამ, იგი არ არის იმ ადამიანთა გამოგაზეარნი, რომელნიც თავისთავს პროლეტარული კულტურის სპეციალისტებს უწოდებენ. ეს თავიდან ბოლამდეი ჩმახია. პროლეტარული კულტურა უნდა იყოს ცოდნის იმ მარაგის კანონზომიერი განვითარება, რომელიც კაცობრიობამ შეიიეშავა“. შემდეგაც არაერთნელი იტკვინს, რომ ჩვენ წარსულის კულტურის საუკეთესო ნიმუშები, ტრადიციები, მიღწეეები უნდა განვავითაროთ. მაგრამ ამ აზრს უეცენ ვერ გაიგებს და მიიეეს ყველა. კიდევ დიდხანს გაგრძელდება ენებათა ღელვა.
ლენინი (ირონიით) თქვენ უბრალოდ მოხუცები ხართ, — არ შეგიძლეთან გაიგოთ თანამედროვე ახალგაზრდების მოთხოვნილებანი.
ულიანოვა. შენ შეგიძლეთა გაიგო?
ლენინი. მეც მოხუცი ვარ!
ულიანოვა. აი, ბატონო, თანამედროვე მოთხოვნილებანი. გამოგვიგზავნეს „პრავდაში“ განსახილეა (ხასალაღიდან იღებს ფურცელს, კითხულობს): „პარასკევს შედგება დისკუსია—ასკეპის პრობლემები კაპიტალისმიდან სოციალისმში ბრძოლაში ეროფეი ეროფეი პრენსის ახალგაზრდობის თვალსაზრისით“. კამინენეა ვიღაც ილიატა-მომხსენებელი და მოიუფდა ახალგაზრდობა...
კრუსტალაია. მართლაც (კითხულობს) „...ეროფეი პრენსის ახალგაზრდობის თვალსაზრისით“.
ლენინი. (იცინის) აბა, რა გეგონათ? ქალაკის რაიონებად დაყოფის პრინციპს აქ გადაწეეტენ მნიშვნელობა აქვს. სკეპობრივი ხაკთხა სოკოლნიკში სხვაა, ეროეეი პრენსაზე — სხვა და ხამოვნეაში ხომ სრულიად განსხვავებულია.
ულიანოვა. ამ დისკუსიებზე, როგორც ნადიამ თქვა, ერთი ჭკვლეთა და ზედაზოცავა. სხდგან მაშლის ყიეიდამდე და ხაკარიდ ქეკანებენ... ხაბრალო ეკიმ ეშუტენის მეტყველებს უნარი წარმთეკია. რატომ პატარა ეო მოვკვდი, ახე ეოუკვამს.
ლენინი. (იცინის) შეგეი ეშუტენს! ეკეკეთსად ვერ იტეკვი!
ცეტკინი. იქნებ ამ დისკუსიებში ცეუდი არაფერია? იქნებ ამუკვეთ ფერებს? გინა არ შეიძლება სკეპობრივი პრობლემების განსკეთ ისტორიულ მატერიალიზმამდე მივიდეთ?
ლენინი (ბრაზიანოდ) რაო, რაო, კლარა? ეს რაღაც ახალი, ხანტატერეეი და თავისებური ეზაა ისტორიული მატერიალიზმისაკენ.
ცეტკინი (ღიმეგეს) ენინუ ლენინ, ნუ დამეენინი. მე ბაკმოდ ხერიოზულად ვამბობ. გინა ბურჟუაზიული ხაზოგადოების სკეპობრივი პრობლემების მარკსისტკენ ანალიზს აო შეეძლია მიგვიყვანონ თვით ხაზოგადოების ანალიზამდე და შემდეგ იმ

ვ. ი. ლენინი — ლ. დეალეშვილი.
(ქუთაისის ლ. მესხიშვილის სახ. თეატრის სპექტაკლიდან „ექვსი ილლისი“).

დასკვნამდე, რომ „კართაგენი უნდა დაიკეცეს?“ აბა, დამიმტკიცეთ, რომ ვედგები.

ულიანოვ ვ. გაები, გაები?

ლენინი (ბარტულად) კლარა, თქვენ თქვენი პარტიული ამბანაგების კარგი ვექელი ბრძანდებით და ამავე დროს ჩემი შეგობარიც ხართ, მაგრამ სიმართლე უფრო ძვირფასია. ის, რასაც თქვენ ამბობთ, მართალია, მაგრამ ერთი პირობით, — ანალიზი ნამდვილად მარქსისტული უნდა იყოს. ამისათვის ხომ სერიოზული მეცნიერული ძალებია საჭირო. სადაა ისინი თქვენში? ჩვენში? უამისოდ კი ისტორიულ მატერიალიზმს ეკ არა, ამ პრობლემის ჩხრეკას მიეცემთ.

ცეტკინი. ასეთ შემთხვევაში მეც ვეთანხმებით. სქესობრივი საკითხების ახე წინ წამიწევინათვის მეც ვეკამათე ბერლინში ჩვენებს, მაგრამ ხომ იცით, შინაურ მდგელს შენდობა არა აქვს. მეშნანიაააო — მისაყვედურეს.

ლენინი. არაფრად ჩაავდოთ! ჩემთვისაც დაუწყნარებთ ამის გამო მეშნაონა, მაგრამ ეს სულაც არ მაღელვებს. არა უშავს, როგორმე გავუძღები.

კრუპსკაია. ვალოდიკ, იმის უარყოფა მაინც არ შეიძლება, რომ დღეს ახლაგაზრდობის გონება ამ საკითხებითაა დაკავებული.

ლენინი. საამწუხაროდ, უნდა ვალიარო, რომ ახეა. ჩვენი ახალგაზრდობის მნიშვნელოვანი ნაწილი გატაცებულია სქესის საკითხებში ბურჟუაზიული მორალის ე. წ. რევიზიით. თანაც უნდა გითხრათ, რომ ახალგაზრდობის ეს ნაწილი სუფეთესო და ყველაზე სიმდელია. როგორც ჩანს, მემპატენციების საკმაწვალო ნენია ერთგვარი... გიალლის, რა თქმა უნდა, გიალლს, მაგრამ...

ცეტკინი. რატომ გაწუხებთ ეს ამბავი? მოდით, როგორც მარქსისტებმა, ეხე შევხედოთ ამ მოკლენან. ომი. რევოლუცია. ყველფერი ჩვეული დაინგრა, ამორალალდა, ძველი ფასეულობანი ფუსურდება, ახალი ეს-ესა ჩნდება. ბურჟუაზიული ეროწინების მორალური სიბეჩავე. ძველი ცხოვრების ხაზინაზარი სიყალბე სუფეთესო ადამიანებს სიძულველით ავსებს. ისინი გაბაკონებული უხამსობის წინააღმდეგ ჯანყდებიან. ვინსაკუთრებით ბობოქრობენ ახალგაზრდები. ზედმეტად მძვინვარეა მათი პრატესტი? რას იზამ. მხურვალეა ახალის შესაფერისია. არ ფიქრობთ, რომ ეს ყველაფერი შეიძლება ფორმით ტალანქია, მაგრამ თავისი არსით პროტესტს წარმოადგენს ბურჟუაზიის და მისი სულიერი ფასეულობების წინააღმდეგ?

ლენინი. მაგრამ ვერ ამჩნევთ, რომ ტაბობის მრავალფეროვნების შემაფუფუცხენებელი ნეყურვალი თავისას ზეგბა? ამ ფუსავნოსობას „ეჩეკ ნულის“ თეორიაი ამარილებენ. სულ ვადარი ამ თეორიამ ჩვენი ახალგაზრდობა, პირფაარ ავი ბედისწერა შეიქნა ოკი ბეერ ქალაშვილისა და ჭაბუკისათვის. ეიდოცამ უთხრით, რომ ეს მარქსისტული თეორიაააო, დიდი მადლობა ასეთი მარქსიზმისთვის. პირქუში ასკეი არა ვარ, მაგრამ უნდა გითხრათ, რომ ახალგაზრდობის ე. წ. ახალი სქესობრივი მორალი და სხვათა შორის, უფროსებისაც, ძალიან ხშირად წმინდა ბურჟუაზიულია, რადგან სინამდვილეში ის ბურჟუაზიულ საროსკეპის წარმოადგენს. აი, როგორ ვლიდება ჩვენში ეს პროტესტი, რაზეც ოქვენ ლაპარაკობთ.

კრუპსკაია. არ უნდა დაგვიწყდეს ამ ჭიქის ხაზოგადოებრივი მხარეც, თორემ მთლად ველაჩინა გამოგვეკ. ეულის დალეკვა, ბოლოსდაბოლოს, მართლაც ინდივიდუალური საქმეა, მაგრამ მოუხედავად ამისა, რომ სიყვარულში ორი მონაწილეობს, ახალი — მესამე სიცოცხლე კი წარმოიშვება, ამაზე ვეღარ იტყვი უკეე, რომ ანგარიშში არ ჩაითვლება.

ლენინი. არა, არა, ყველფერ ამას არაგვთარი საერთო არა აქვს სიყვარულის ან თავისუფლებასთან, რაზეც ჩვენ, კომუნისტები, ვლაპარაკობთ.

ცეტკინი. ვენინე ლენინ, ჩვენ, კომუნისტებს, როგორღა გვეკამის სიყვარულის თავის ფფლება?

ლენინი. ხამწუხარია, ინება ფეოდორროვნა რომ არ არის ახლა. ეს ტრაფის თხუმეტში, როცა იგი ამ საკითხზე ბრიშურას წერდა, მე მახთან ესოველი დისკუსია ჭქონდა.

ცეტკინი. სადაა ამბანაგი ირმანდი?

ლენინი. მოსკოვიდან კისლოვოდსკში გავაქეკეთ. ეაკეშვილთან ერთად გაეგზავნა დასასვენებლად (ფარბაზის.ენ) არც ერთმა ამთაგანმა არ იცოდა, რომ სწორედ იმ მომენტში ორსტეთის ეელებზე ტეტეგარიფის მავოფლები კრემლს გადასცემდნენ ფეპეშას, სადაც მხოლოდ ეკვსი სიტყვა იყო: „ამბანაგი ინეზა გარდაიცვალა. გადარჩენა ვერ შეეძელითო“. მძიმე დარდი დაკაკვეკაბათ მთა ხვალ, მოგვიანებით კი გაიგებენ, რომ ხაკვალილის მიზეზი ქოლერა იყო. ორი კვირის შემდეგ ღამის სამ საათზე ყაზანის სადგურზე შეხვდებიან ისინი კუბოს, რომელსაც სამგლოვიარო კატაფალკაზე დადგამენ. ვლადიმერ ილიას ძეს დაუწყებენ თხოვნას, რომ ჩაჯდეს მანქანაში, მაგრამ იგი ინებებს ცალიერ ტატვოს: „ფეხით გავყვები კუბოს“, რომ ენინაადმდგომის გაწევას ვერავინ გაბედავს. კუბოს ფეხდაფეხ ნადევდა კოსმანენინეს ახუთთან ერთად იგი გაიელის ფილის მოსკოვს, რომელიც ის-ის ანენეს გაიელვიებს. შემდეგ კაბინრების სასახლის მოკიბრეთ დარბაზში ხალხი ჩაუვლის დახურულ კუბოს, მაგრამ ვეღარავინ ნახავს ოდესაც ბშეენიერსა და ზოგიერნეულთ სახეს შესანიშნავი ქალისა, რომელიც კრუპსკაიასა და ლენინის ერთიაფი მეგობარი იყო. ვეღარავინ ნახავს იმ ქალის სახეს, რომელსაც სიცოცხლეშიც და სიკვდილის მერეც მთელი პარტია მხოლოდ სახელით მიმართავდა, უბრა-

ლოდ — ინება. ხალხი შეამჩნევს კუბოსთან გვირვანს, რომლის აღლასის ბაფთაზე ეწერება: „ამხანაგ ინესას ვ. ი. ლენინისაგან“. მაგრამ ეს ყველაფერი შემდეგ იქნება, დღეშინა მიღების მერე. დღეშინა კი ხვალ დილით მოვა.

ციტანინი. გენინე ლენინ, ჩვენ, კომუნისტებს, როგორაა გვეხმის სიყვარულის თავისუფლება?

ლენინი (ფიქრობს) ყოველ შემთხვევაში, ეს სიყვარულში სერიოზულისაგან განთავისუფლდა ალბა, არც ადიოფლტის თავისუფლება. როგორც ჩანს ამ ეს ეოგეულისხმით სიყვარულის გამოხმარა მატერიალური და ფინანსური ანგარიშებიდან, მისი განთავისუფლება რელიგიური და საზოგადოდ ყოველგვარი ცრურწმენებისაგან. ადამიანს უნდა მიეცეს სრული დამოუკიდებლობა, რომ ნებისმიერი მიმეენაში შეეძლოს „ალა“ თქვა და ა. შ. ბევრი ნიუანსია აქ. ინება ზოგ რამეში მეკამთებოდა. მოიწერა, მაგალითად, რომ წუთიერი გატაცება და ურთიერთობაც კი უფრო სუფთაა, უფრო პოეტური, ვიდრე ეგეთ და უბამს მეუღლეთა უსიყვარულო კოცნა.

ციტანინი. რა, ასე არაა თუ?

ლენინი. ლოგიკის თვალსაზრისით ყოველთვის მეგონა, რომ უსიყვარულო კოცნას უპირისპირება კოცნა სიყვარულთან: უბამს და ბინძურ კოცნაზეხის სიყვარულის გარეშე — ქორწინება სიყვარულთან. ხოლო რაც შეეხება წუთიერ ურთიერთობა-გატაცებებს, ინიც შეიძლება იყოს ებსოლუტურად წმინდა, მაგრამ შეიძლება ბინძურიც იყოს.

ციტანინი (გაკვირვებული) წუთიერი კავშირ-გატაცებან?...

კრუპსკაია. განა ცხოვრებაში ასე არაა, კლარა? რაც არის, იმის უარყოფა...

ციტანინი. ალბათ მართალი ხარო, როფლი ნაკოიხენია. სულ ადვილად შეიძლება თავჭრა აგებნას, დაბუნეველს ღმერთმა, ხაშინელად უკმაყოფილო ვარ ჩემი თავით!

ულიანოვა (ქალალმეში იხეფება) ამ დისკუსიაზეც რვიანად აუო-დაფრიალე. სასწორის ერთ პინაზე პროლეტარი ქალი ბუჯეთ, რომელიც უწესო სქესობრივ ცხოვრებას ეწევა. მეორეზე კი— ბურჟუი ქალი, რომელიც უცოდველია მდიდარი ხაპრის მოლოდინში. მოელი ხალხი ინახ ადგენდეს, რომელია უარესი.

ლენინი. საწნულხარიდ, ორივე ქალიშვილი სასწორის ერთ ჯამზეა. ორივე უარესია. მე მეკითხა, რომ სქესობრივ ცხოვრებაში ადამიანი მარტო იმას კი აფიუნს, რაც მას ბუნებამ მიანიჭა, არამდე იმასაც, რაც კულტურის მეშვეობით შეიძინა და ამიტომ ყველაფერი ამაღლებულია, ან — მდაბალი. ან უნდაო პიშენი და ტოლსტოი, ან ბოლეანური რომანთათვა და უშმაწვარი ანეკდოტი კმაყოფილებიან. დიახ, კულტურა, კულტურაა მთავარი სხვა გზა არ არსებობს! (ფიქრობს შემდეგ) დღეს მილიონი პრობლემა გვაქვს. მაკანსა და მაკანს ყველაფერი შავად და უსაზღვროდ ეჩვენება, მაგრამ ჩვენ გვიკვარს ოცნება. ან, ნახავთ, შეეძინვი მსოფლიოს ჩვენი მიღწევებით, კულტურაშიც, ფიან!..

ფერფფაშში გაისმა ტელეფონის ზარი. ულიანოვა გაღის.

ციტანინი. გენინე ლენინ, ვუკე მეოცნებენ ბარი, ფანტაზიორი, არა, ფანტასტიკოსი!

ლენინი. რა თქმა უნდა, კლარა! განა მეოცნებენთა გარეშე შეიძლებოდა ასეთ ქვეეანაში რევოლუციის დაწყება? ჩვენ გავიმარჯვებთ, ან, ნახავთ! მაშინ კი, სწორად რომ გავიგოთ და შევაფასოთ, თუ რა უჭეს ხალშეეიკებმა რუსეთს, ხშირ-ხშირად უნდა მოვიხედოთ უკან და მოვიგონოთ ეს მშიერი და მცივანი ოცანი წელი. (ღიღინებს) „დასანანია, იმ მშეენერ ფამს ალარ ვიქნებით ამ ბე, არც ზენ“. არა ფშაკნია, კლარა, ნუ დაკლინდებით დე, რაღაც საკითხებში მოხუცებად დაეჩენთ, მოიკარინა, რეკოლუციის საქმეში ვიოთ ახალგაზრდა.

ულიანოვა (ცარცებიან) ვალოდია, რიგაა!

ლენინი. უკაცრავად (სწრაფად ვაღის)

კრუპსკაია, კლარა, ჩაი არ გინდათ?

ციტანინი. არა, გმადლობთ. მაინც რა ზუსტად თქვა ჯონ რიდმა: „არაჩვეულებრივი ხახალო ბელადია, ბელადი მსოფლიო და მსოფლიო თავის ინტელექტის წყალობით“.

მოდუშეული და ჩაფიქრებული ბრნდღება ლენინი.

ლენინი. მშვიდობის ახალი პოლონური პირობები.

კრუპსკაია. მძიმე?

ლენინი. პოლონეთისთვის — ეკონომყოფელი, ჩვენთვის კი ძალიან მძიმე.

ციტანინი. მერე რა გადაწყვეტდეთ?

ლენინი. ცეკა გადაწყვეტს. ვფიქრობ, რომ მარტივად ან წავა საქმე. გაიფიქრებული ბრძოლა მომიწევს ამხანაგებთან, როგორც ბრეტის ფრის. მართალია, ამ ზამთარს როგორმე გავძლებდით, მაგრამ ჩვენ ხომ ერანგელიც მოსაფელი ვკუვეს. ბევრი მოსაზრებაა, მაგრამ მთავარი ერთია: გვაქეს კი უფლება, თუ უკიდურესი გასაჭირი არ იქნა, ეიდეე ერთი ზამთრის კამპანიისთვის გავიმეტო რუსი ხალხი? მან იმდენი გადაიტანა, იმდენი მოითმინა! ცხრაას თოთმეტიდან ვოლობი და ისევ ფრონტი, ისევ ზამთარი, ისევ სიცივე, დალუპვა? არა, ოფის საშინელებაზე ფიქრი ნემოვის ოტანეელია.

ოცნიანი ფლის დოკუმენტები

„ფიდეგა დიად გრძოლაში დაცდათლთ! დე, ბათი საქმე ცოცხლების საქმე იყოს!

„რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის მოსკოვის კომიტეტი ეფდიდეს მწუხარენი ეაუწყებს კავშირის წევრებს, თანამგზრძნობია და მოელს ცივილიზებულ მსოფლიოს, რომ გარდალიცალა ოეთრი ბანდიტის მერე მმიმედ დაეჩინეთ ფრონტზე, რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის მოსკოვის ორგანიზაციის ფუძემდებელი, ჩვენი მეგობარი და ამხანაგი.

ანატოლი პეროვი

(ნეკროლოგი)

ყველაზე მაღალ ბგერაზე შეწუდა ანატოლი პეროვის სიცოცხლის სიმღერა. ბინი ხაკვარელი სიტყვები, ბინი ერედი იყო ალეკსანდრე ულიანოვის ფრაზა, რომელიც მან ნარიდოვოლცების პროცესზე წარმოთქვა: „რუს ხალხს ეოველთვის მოიძებნება ათობთი ისეთი ადამიანი, ვინც იმდენად ერთგულია ოდეის და იმდენად მწუვეედ გრძნობს თავისი სამშობლოს უბედურებას, რომ სიკვდილი სპერთო საკმისთვის მოსთვის მსხვერპლი არაა“. ანატოლი თავის მგზნებარე ბუნებას გონიერებით იმორჩილებდა. მოეხდენად ძმიმე ავადმყოფობისა, იგი ერთ-ერთი პრიველთაგანი იყო, ვინც ხელი მოაკლდა ზაშხანას და გიემპოდა ფრონტზე. ეერც პარტიულმა ორგანიზაციამ, ეერც ახალგაზრდობის კავშირმა მისი დაკეკვა ვერ შეძლო. ანატოლს სმენელი ინა. ბუნებით ლმობიერმა, მას სამშენენელი სამე უუვარდა ტოლიას შეეძლო ყოფილიყო ფილოსოფოსი, მეცნერი, პოეტი, მაგრამ პროლეტარიატის მტრებმა ანძოლეს ეი ჯარისკაცი გამმდარიყო ახალგაზრდობის კავშირმა დიად რევოლეციას შესწირა თავისი მოწინავე წევრი.

ამხანაგებო, დაეეფიციათ ტოლიას ნათელი ხსოვნა, რომ საქმედ ვაქეცეთ მის სხივმოსილ ოცნებას! — ავეგეში ახალ სამყაროს, სადაც ან იქნება სისხლიანი ოფის ბრალი, ან იქნება სიძულვილი. სადაც ადამიანები ერთმანეთის ძმები იქნებიან.

დავუმდგეთ.

მე შენ არასდროს დაგვიფუეს.

მშვიდობით.

ანია.

ახალგაზრდები უკრავენ და მღერიან რეკვიემს.

ეამი დამდგარა ცრელნის და დარდის,
სიკვდილი აფეხს სისხლიან ზეწარს,
იცდის ნაფლავი ახალდგაფთხრილი,
სამგლოვიარიდ შეკრული ზეცა.

გაბრალის შემდეგ დუმან თოფები
და რეკვიემის ხმებიც მიწყდეს.
ძმაო ძვირფასო, ეემშეეიდობები,
მაგრამ არასდროს დაგვიფუწდები.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ეკანასკნელ გზაზე...

 კიევი, 25 სექტემბერი. ტელეგრაფით.

მთელი ღამის განმავლობაში ტალია პეროვის კუბოსთან მოდიოდნენ მეომრები და ადგილობრივი ახალგაზრდები, რომლებიც მან კავშირში გაიერთანა. წოთელარაშენელი რჩეულნი და წინამძღოლის გვამთან შეუცალელად იდგა ახია ისტომინა, მაგვე წარმოთქვა გამოსათხოვარი სიტყვა. როდესაც ეპიტე ბრძენ ასალდვებენენ, ისმოდა სამგლოვიარო მარშის ბანგები. მოსკოვის ახალგაზრდობის სახელით სიფლაზე დადგეს ნეკერჩხლის წოდეთ და ყვავილი ფოთლებისაგან გაკეთებული უზარმაზარი გვირგვინი. დასაფლავების შემდეგ, მაშინვე, შედგა კრება, სადაც რუსეთის კომუნისტური კავშირის რიგებში მიიღეს ახალი წევრები.

მ ხ ი ბ ო ვ ე ლ ი“.

„მშვიდოლგიერ, ძმაბო, თქვენ პატიოსნად გაგანლეთ ყეთილ ვიზიტილერი, ბეერული გზა!“

„რუსეთის ახალგაზრდობის კომუნისტური კავშირის წევრის კონსტანტინე ალეკსის ძე სამგალინის, ოფიცრების წლისა, რუსეთის კომუნისტური პარტიის წევრად მიღების ნანაწერი.

კითხვა. ეწერებით თუ შედიხარ?

პასუხი. შევდივარ.

კითხვა. რა უპირატესობისა და პრივილეგიის იმედი გაქვთ, პარტიის რიგიანი რომ შეიიხარო?

პასუხი. პირველი გამგზავნენ ბანსაცდელში.

კითხვა. როგორ წარმოგიდგენიათ თქვენი ცხოვრების შემდგომი გზა?

პასუხი. არა მაკეს წარმოდგენილი.

კითხვა. რა გიბიძგებეთ, რუსეთის კომპარტიაში რომ შემოდიხართ?

პასუხი. არ შემიძლია ბანზე ვიდგე, როცა ამხანაგები ილუპებიან, მინდა მათი ადგილი დავიკავო. სართოდ კი ყველფერი ფიციით გამოვხატე. შეიძლება ვოქვა?

ფიცის წარმოთქმის შემდეგ კ. ა. სამგალინ ერთხმად მიიღეს რკ (ბ) რიგებში.

დ ა ნ ა რ თ ი ი (ავტორისაგან)

კომუნისტის ურღვევი პირობა-ფიცი.

„შეგნებულად, უანგაროდ და იძულების გარეშე შედეგარ რა კომუნისტებმა — ბოლშევიკებმა — პარტიაში, სიტყვამ ვიძლევი: საკუთარი ოჯახის წევრად ვთვლიდე ყველა კომუნისტ ამხანაგსა და ჩვენი მოძმეებიმის მოამხრეს არა მარტო სიტყვით, არამედ საქმითაც. უკანასკნელ ამხანაგნამდე ვიბრძოდეთ დარიბი მუშებისა და გლეხებისათვის. ვიზრძოთ ჩემი ძალისა და ნიჭის შესაძლებლობის ფარგლებში პროლეტარიატის სასარგებლოდ, საბჭოთა ხელისუფლების, მისი ღირსებისა და სახელის დასაცავად საქმითა და პირადი მაგალითით. მოვალე ვარ: არ დავფარო შმრიმელი ხალხის მტრები. კომუნისტების მოძეგრებით დავიჩაგრეთ ერთი ახალი მიმდგენები, ქეშმარიტ ბოლშეკეკებად ალუზარიდო ჩემი ოჯახის წევრები. პირობას ვდებ: მოძძალდეთ ულელისაგან პროლეტარიატის განაკვისუფლებისათვის სიკვდილს ღირსეულად და შმენდად შეეხვედე, შმრიმელთა მტრებისაგან არ ვითხოვო შეწყალება არც ტყეეებში და არც ბრძოლაში. პირადი გამორჩენისა და ანგარების მიზნით არ მოვაჩვენი მტრებს, რომ სხვეგვარად ეფიქრის და სხვა ფეზეინა ვარ. ფოსტ ვამბობ: ეერტო ქონების, ფულის, ნივთების დგაროვებზე. სამარცხვინოდ მიმანნილი ზზარატული თამბურაანნი, ლოთობა და ვაჭრობა, როგორც პირადი გამორჩენის საშუალებანი. დაუშვებელად ვთვლი ადამიანების გარეშეკან რეალიანის, ენის, ეროვნების მიხედვით, რადგან ვიცი, რომ მომავალში ყველა ეშმრიმელი ერთი ოჯახში გაერთიანება. დავიღოთ მხლოოდ იმას, ვინც თავისი სინინელის ვამი მოტეტუებულია მტრის მიერ; ვამატებ ჭკელ დანაშაულს, თუ გულწრფელად მოინანიებს, მტრის ბანაკიდან ნაწეს მხარეზე გადმოვა და საქმით გამოსესყიდის თავის ნარსულს. თუ შეგნებულად, ანგარების ან გამორჩენის მიზნით ზურგს შეუქცევ ჩემს დაპირებებს, დასაგმინი და საზიზღარი მოდალატე ვიქნები, რადგან ვატეუებდი ხალხს, თან თავს, ვატეუებდი ამხანაგებს, ვატეუებდი ჩემს ... და არ ვიქნები ღირსი — მერქვას ადამიანი!“

ს ხ ვ ა ს თ ი ი ს ა ნ ა

ვ. ი. ლენინის ყაბინეტი. ლენინი მაგიდის უზნის. შემოდის სამეფნიოვა, ოცდათიოთიოდე წლის ახალგაზრდა ქალი.

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. ვლადიმერ ილიჩ, რაღაც გუუგებრიბაა. მე ოქტომბრის მონაწ�ეე ვარ, ბოლშევეკი, მასეები მიცნობენ...

ლ ე ნ ი ნ ი. დაუწყნარდით, დაუწყნარდით, გთხოვთ (ჩამოასხამს წყალს) გთხოვთ, გეთაყვა.

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. ამდაღლნი (სვამს წყალს) ეს ისეთი უსამართლობაა, ისეთი უსამართლობა...

ლ ე ნ ი ნ ი. შეეცადეთ, დაუწყნარდეთ. დამშვიდდით, გეთაყვა. მე ყურადღებით მოგისმენთ და ყველფერით, რაც კი შეიძლება, დაგეხმარებით.

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. ახლავე... თქვენ ხომ მიცნობთ... როდესაც ლეფორტოფოში გამდოოდიდი, მე პრიზნდოფაში ვიჯექი, თქვენ მესაუბრებოდით...

ლ ე ნ ი ნ ი. მოხერხებულად დაბრძანდით, აი, ასე. გისმენთ.

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. მე მოსკოვის საბჭოს ვმუშაობ. მომიციდა გლეხი გრეჩიანის სანიკარი ამის თაობაზე, რომ მან ანასწორად ჩამოართვეს ფუშტა. განუსაღებას წაეაწერე, რომ სამუშაო ისედაც ბევრი გვაქვს და არ გვცალია ასეთი წვრილმანებისთვის მეთქი.

ლ ე ნ ი ნ ი. ასე როგორ წაეწერეთ?

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. იმიტომ, რომ მართლაც ბევრი სამუშაო გვაქვს და ყოველგვარ უბრალო საკმეზე დროს ვერ დავხარჯავთ მაშინ უსუფალენო ჩინოვნიკი მიწოდეს, შემაქნეს საქმე და აი, (აწყვის ქაღალდს)... უნდათ, რომ დანაკიანირებული წესით დამსაჯონ, პატიმრობა მოგვახდევინონ.

ლ ე ნ ი ნ ი (ქაღალდს გადათვალიერებს) ამიხსენით, როგორ და რატომ მიიღეთ ასეთი გადაწყვეტილება?

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. ეს ხომ ისე მარტივია! მტრის რკალში ვართ მოკეცულნი, ხან აკ ოფეიერმეს შეოქმეულება, ხან—ოკ კონტრრევოლუციური ამხოგრებელეკ არ ცხრება. ასევე — ანაები, ეერანგელი. ფოიეული არბიისათვის ყველფერეს ნამეც-ნამეკეე ვიგრძნვეთ — პურსაკ, იარაღსაკ, ნივთებსაკ და ცხენებსაკ. დაუშვეთ, შეგვეშალა ანგარიშში ერთი ცხენი, მაგრამ იქნებ სწორედ ამ ფუშტამა მოგვიგანა გამარჯვება? გავიმარჯვეთ, მიეთიანები ვიხსენით კაპიტალისტმისა და ცარიზმისაგან. ასეთი გამარჯვებისთვის მსხვერპლის გალებაც შეიძლება. რა მოხდა, თუ ზოგიერთი ელეს მეტად მოვუქირეთ ხელი, ხომ არ მომეყვარა უანგაროდ ბოლოსდაბოლოს!?

ლ ე ნ ი ნ ი. რომ მომეყვარიყო?

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. ისტორიიდან თვალსაზრისით ასეთი მსხვერპლიც გამართლებულია, მაგრამ არ მომეყვარა, გადარჩა. ახლა ახალი ისტორიული მოვლენა დგება. მსოფლიო რევოლუციას ვამზადებთ, ვებრძვით შიმშილს, მიეთიანთა ბედს ვუფუფეთ, კომუნიზმის შენებლობას ვიწყებთ. დიდოდან ღამემდე ვსხდებით, ზზრაფდ სამი დღე და ღამე ზედიზედ არ ვკმენავს. ვცდილობთ, ყველა წვრილმანი გავთვალისწინოთ. აკ კი გამოტყვარა ეს ელეტაკი თავები ცხენი.

ლ ე ნ ი ნ ი. მოიხარეთ, რა მისცა ელეტხობას ჩვენმა რევოლუციამ?

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. მიწა.

ლ ე ნ ი ნ ი. მიდებული მიწა ხომ უნდა დამუშავდეს, არა? თუ მიწა — გაკეს და ვკეს ცხენი, შეეიძლია მოსპა, დათესო, მოიმკო — ეკეკეკი და ვკეკეს ცხენი, ეეკეკეკი ეკეკეკ? მაშინაც ყველფერი ცხენია — ან თვითონ ენდა შეეჯა, თუ ძალა არ შეგლფერი წეეეს, აიკიდე გუდა და წადი სამაბოლოოდ. ე. ი. თქვენთვის ეკ. როგორც ეეკ შეედგომი ფერმერობა, საბჭოთა ხელისუფლებისთვისაც გრეჩიანის ცხენის ხასიათი წვრილმანია, უბრალო საქმეა, მაშინ როცა, მთელთან სიკვდილ-სიცოცხლის ამბავია...

ს ა ა ო ნ ე ი ო ვ ა. თქვენ სახელმწიფოს თვალსაზრისით ეი ეარ უდგებთან ხასიათს, არაგნდ გლეხის თვალსაზრისით, ჩვენი ხალხელმწიფო ხომ მუშებისა და გლეხების სახელმწიფოა, ამიტომ მსხვერპლსაც ისინი გალეეეენ.

ლენინი. რაც შეეხება მსხვერპლს, საბშუხარიდ, ეს ის საზღაურია, რაც ჯდება ხალხის თავისუფლება, მაგრამ უტკივნიის, სიბრიყვის, გონებაშეზღუდულობის გამო გიწევდ მსხვერპლის არასოდეს ექნება გამართლება.

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ვლადიმერ ილიჩ, როცა მილიონებზე ფიქრობ, ერთი გრეჩინინი შეიძლება კიდევაც გამოგრჩეს.

ლ ე ნ ი ნ ი. ამსტრაქტული მილიონები რომ კონკრეტული გრეჩინინებია და მათი შეილებისაგან შედგება, რომელთაც უნდათ ჭამა, სმა, ცხოვრება, ეს არასოდეს მოგსვლია თავში? თუ თქვენი „სახელმწიფოებრივი“ თავლსაზრისი არ გაითვალისწინებს თავის მოქალაქეთა ამ უბრალო, პროზაული ინტერესებს, ეიღას უნდა ასეთი სახელმწიფო?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ახა ხომ წვრილმანების მიღმა დიდს ვერ დაინახავთ, ვლადიმერ ილიჩ!

ლ ე ნ ი ნ ი. თქვენ თანამდებობის თანამშრომ, ამხანაგო სააფენიძეო. მილიონების ბედი კი არ უნდა გადაწყვიტოთ, თქვენ კონკრეტული ადამიანების ბედი ჩაგიბარეს, ასე არაა? მათი დახმარება მოგიანდეს და არავის დაუვალონა თქვენთვის, მოამრავლოთ საბჭოთა ხელისუფლების მერცხი, ხომ ასეა?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ვლადიმერ ილიჩ, რაკომ მელასპარეზეთ ახე? თქვენ მე გულს ტკეცენ, ამერიდანაწინ!

ლ ე ნ ი ნ ი. მოდით, გრეჩინინის ადგილზე დავდგეთ და შეეეცადოთ, გავეგოთ მის. თუ საბჭოთა ხელისუფლება, გრეჩინინს ეკი თავისი უსწავლელობის გამო არ შეუქმია საბჭოთა ხელისუფლებისგან გაკარჩინთ თქვენ, სწორედ თქვენი ხართ მისთვის საბჭოთა ხელისუფლება, დიახ, თუ საბჭოთა ხელისუფლება უსაბრალოდ ექცევა, ამცირებს მას და შიშმილის, მთიხოვრობისა და ნაკლოლისათვის იმეტებს, მითხარით, რადად უნდა მას ასეთი საბჭოთა ხელისუფლება? რატომ უნდა იფოს იგი მის მხარეს? პირიკით, მოვალე�ა. მისი ბერი გაბდეს, საბყვრიოდ უნდა ებრძოლოს მას.

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ეს გლეზები ისეთაც ყველანაა... მეელს სახარებას უკითხავენენ და მაინც თვალი ტკბესენ ეგრეთ...

ლ ე ნ ი ნ ი. მაპატიეთ, თქვენ ეიღაცის სისოფლეს იმეორებთ, ბორიტ სისუფლეს. თუ საბჭოთა ხელისუფლება ადამიანური ცხოვრების პირობებს შეუქმნის ვლეზს, არავითარი ტკივილეს იგი არ გაიკეცვა, მაგრამ თუ არ შეუქმნის — მარტო ვლეზს კი არა, მუშმაც ვერ დაავიკეს (ფიფის კბილებენ) მთხარით, ამხანაგო სააფენიძეო, იქნება ამიტომ დაადგი ასეთი რეზოლუცია, რომ გრეჩინინი ვლეზია, ყველა ვლეზს კი, როგორც თქვენ ამბობთ, ტკივილ უმარცხ თავდეთ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. რას ბრძანებენ, ეს ყველი დადგენილება ეიცი ვლეზობასთან კავშირის შესახებ! მუშმაც იმავეს დაუუწერიდი.

ლ ე ნ ი ნ ი. რა ყვანთ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. შერა, ალექსანდრა ტიხონოვნა.

ლ ე ნ ი ნ ი. მიმბრეთი შერა, ალექსანდრა ტიხონოვნა, არ ეკრეკეგბათ, რომ თქვენ უბრალოდ ბიუროკრატი ხართ, ახალგაზრდა, ცოცხალი ბიუროკრატი?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა (იცინის) რას ბრძანებთ, ვლადიმერ ილიჩ! მე სადგური ბიუროკრატი ვარ. რუსეთის კომპარტიის წევრი ვარ მე.

ლ ე ნ ი ნ ი. ამა, რა არის ბიუროკრატიზმი თქვენი აზრით?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა (იცინის) ცასაცილოა კი, ასეთ რაშეებს რომ მეკითხებთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რატომ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. მე თვითონ ამ თემაზე მოხსენებებით გამოვდივარ ბახების წინაშე.

ლ ე ნ ი ნ ი. ო, ეს საინტერესოა! რაზე ლაპარაკობთ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. მივდივარ უტრედნი, ორგანიზაციის მდივანს ან მოადგილეს გამოვკითხავ ბიუროკრატიზმის ერთ-ერთ ფაქტს, რომელიც ცნობილია ადგილობრივი ბახებისათვის და ამ ფაქტებზე გამეცვითრება ხოლმე ერთიანად ანბრს.

ლ ე ნ ი ნ ი. მაინც რა ანბრს?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ჯერ დადებითი მაგალითებიდან დავიწყებ ხოლმე, შემდეგ კი ვამბობ: „აბეელი ბიუროკრატიზმი დანგრეულია, მაგრამ ბიუროკრატები დარჩენენ. შევიდენენ რა ხაბჭოთა დაწესებულებებში, იქ შეიტანეს ჩამორჩენილობა, სამმა კანცელარიული ბაკანსლების, უსაარათობისა და თავგასულობის დრობიშმეული ხუთი. საბჭოთა ხელისუფლება აცხადებს, რომ იგი ვერ მოითმენს ბიუროკრატიზმს, რომ მხოლოდ ფართი ბოსტნების ჩარეცვა მართვის საკმეზი...“ ახეა, მგონი ყრ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ეს სულერთია. ერთი ენერის წინათაა დაწერილი. მგონი სიტყვასიტყვით იმეორებთ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. მე ყოველთვის ზეპირად ვსწავლობ.

ლ ე ნ ი ნ ი. კარგი მახსოვრობა გგონიათ.

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ახალგაზრდა ვარ. რაცა ვამთავრებ ამ სტატეზეთ: ბიუროკრატებს კომეზნაზეზა ადგილი არ ექნებათ-თქო — ყოველთვის ტაშს მიკრავენ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რას გულისხმობთ სიტყვაში „კომეზნაზეზ“?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა (ილიმებს). მე თქვენი სტატეა მოვისმინე, ვლადიმერ ილიჩ, კომეზნაზეზ ეს არის ელექტროფიკაცია საბჭოთა ხელისუფლების ნიადაგზე.

ლ ე ნ ი ნ ი. ე. ი. საბჭოთა ხელისუფლება და ელექტროფიკაცია. კეთილი. ახლა რა არის საბჭოთა ხელისუფლება?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. როგორ თუ რა არის? — ჩვენი ხელისუფლებაა წინათ მეფეები, მემამეფილენი, კაპიტალისტები იყენენ, ახლა ჩვენ ვართ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ვინ „ჩვენ“?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ბოლშევიკები, რომლებიც დაგვნიზნენ. ჯერ თქვენ ხართ, მერე — კ�ინინი, დანარჩენები. ეფრო ქვემით— ჩვენ, სახელმწ-ფო აპარატი.

ლ ე ნ ი ნ ი. ერთ ამბანაგს ამას წინათ გრამატიკაში გამოცდა მოუუწყვე. შეეკითხე: სადაა არსებითი სახელი და სად — ზედსართავი სიტყვებში — „საბჭოთა ხელისუფლებაში“. ახე მიპასუხა: არსებითია „ხელისუფლებაში“, „საბჭოთა“ კი — ზედსართავეი.

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ახე არაა?

ლ ე ნ ი ნ ი. გრამატიკის თვალსაზრისით — დიახ. ჩვენთვის კი არსებითი „საბჭოთაა“, ხოლო „ხელისუფლება“ უკეე ზედსართავია. მიხვდით გაუნმეტვენ?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. დავფიქრდები.

ლ ე ნ ი ნ ი. ამ სიტყვებში, რომლებიც თქვენ ზეპირად ისწავლეთ. მაგრამ მაპატიეთ და, ვერ გიგებეთ, ნათქვამია, რა არის საბჭოთა ხელისუფლება. ეს უფართოესი მასების მონაწილეობა სახელმწიფოს მართვაში. ამიტომ ეეროსოდეს ეოტკეთ ეარს ჩვენს ლენუნგზე, რომ ყოველნაი დიასახლისმა...

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. უნდა მართოს სახელმწიფო!

ლ ე ნ ი ნ ი. უნდა ისწავლოს, მე ბაზგასმით ვამბობ, უნდა ისწავლოს, როგორ მართოს სახელმწიფო. თორემ დიასახლისი თავისი ცოდნის შესაბამისად შეუფიქრა სახელმწიფოს მართვას, ქუჩებსა და ტაფეს შორის ხმა ცოდნა მას არ მიეღია, გასაგებია?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. დავფიქრდები.

ლ ე ნ ი ნ ი. ახლა მითხარით, რა არის ელექტროფიკაცია?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. (იცინის) ვლადიმერ ილიჩ, ბაეშვივით მეკეკეთ... ეს ხომ ყველასათვის ცნობილი. ელექტრობა, ელექტრონსადგურები, ზეკი, ნათურები, ჯარნსები, ფაბრიკები — მრეწველობა, ერთი სიტყვით.

ლ ე ნ ი ნ ი. ამის მიღმა რადაა? კულტურის გავითარების უმაღლესი დონე. კულტურაზა, რომლის ფუნდამენტია საყოველთაო წიგნიერება, საყოველთაო განათლება, ვინ გვაშლის ხელსა? ვინ ეშეკრება მოეელ საქმეს? — ბიუროკრატი. ბიუროკრატი ყოველთვის ჩაეხეტრგეგს გზას ფართო მასების ჩაბმას მმართველობაში ამის შიშით, რომ არ დაკარგოს ხელმძღვანელობის გამნაკლესური ფუფუნება. ბიუროკრატი გაუფაზრებელია კი ამბრძოლეს ყოველთვის ნამდვილი კულტურის წინააღმდეგ, ინტელიგენტების წინააღმდეგ. წიგნიერებას სამშობა ბიუროკრატისათვის, თუმცა ნაკლებად. მხოლოდ კულტურა იქნება გადაწეეკვეტ ფაქტორი ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში. გასაგებია?

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. ვფიქრობ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რიცა დისციპლინარული პატიმრობისას ყველაფერს კარგად მოიფიქრებ, მაშინ ადვილად გაიგებ, რა საბჭოთაო როლი ითამაშეთ თქვენ მოელ ამ ისტორიაში.

ს ა ა ფ ე ნ ი ძ ე ი ა. რას ამბობთ, ვლადიმერ ილიჩ, ბანა შეიძლება. რომ მე, პროლეტარმა, რუსეთის კომპარტიის წევრმა, ხელი შეეეშალოთ ბახების ხელისუფლებას? მე სადაური ბიუროკრატი ვარ?

ლ ე ნ ი ნ ი. საბშუხარიდ, არც ისე ეშვიათია, რომ პროლეტარი წვრილბურჟუაზიული ინიციატელის როლს თამაშობს. პროლეტარული წარმოშობისა ხართ? — შეესაბმეავი, მაგრამ საკმარისია

არაა. რა განათლება გაქვთ?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. სამი კლასი. ახლა პოლიტგანათლების წრეში დავდივარ.

ლ ე ნ ი ნ ი. რას აკეთებთ წრეში?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. „კომუნიზმის ანბანს“ ვსწავლობთ. ბრიზუერებს, გაზეთებს ვკითხულობთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. როგორ წესვლობთ?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. ცოლეთელი ადგილებსა და ლენინგენს ვიწერ რვეულში, მერე ვიზეპირებ.

ლ ე ნ ი ნ ი. არა, გრძნობთ ხოლმე, რომ ელემენტარული ცოდნა გაგლილთ?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. მაგისთვის არ დავდივარ პოლიტგანათლების წრეში?

ლ ე ნ ი ნ ი. კეთილი. პოლიტგანათლების გარდა?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. ოო, ვლადიმერ ილიჩ, ნეტავ ამაში გავერკვეოდე და...

ლ ე ნ ი ნ ი. არა, მაინც, ელემენტარული ცოდნა ალბათ ხელს არ შეგიშლიდათ?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. მაგას დავეძებე?! ჩემთვის მთავარია მიმდინარე მომენტში გარკვევა.

ლ ე ნ ი ნ ი. ეს როგორაა გესმით?

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. სანდან უზერავს ქარი... რას ვგიშობდებს კონტრა... და ვეუფთ პოლონელებს... მერე, ბლეზონის საკითხი... რა ახალი მითითებებია, რა ვუპასუხოთ მახეს.

ლ ე ნ ი ნ ი. (ეუცვიდს). არა, ჭიერფასო შერა, ალეკსანდრა ტიხონოვნა, ასე ვერასოდეს ვიზეპირთ კომუნიზმს. კომუნიზმის შესწავლა თუ მხოლოდ კომუნისტური წიგნებისა და ბრიშურების კითხვა იქნება, მიგიღეთ თვითდაკერებულ მედალეთენე და ტარაბახა კომუნისტებს. უფრო სპაში ისაა, ახალგაზრდობამ მარტო კომუნისტური ლიზუნგები რომ ათვისოს, ზეპირად დაისწავლოს, რაფერი ახალგაზრდა ვკუვის კავშირში? ნახეთი მილიონი? ეს — დღეს, ხვალ მილიონი იქნება. მილიონი ქალაქეთი და ჭალეთი, რომლებიც კომეზიზმის ანბანს ამ შესწავლის შემდეგ თავს კომეზილსტებად ჩათვლიან, მე მგონი, უდიდესი საშიშროებაა, დიდად საზიანოა კომეზიზმის საკმისთვის. ჩემგიდიდგენიათ, როგორ გაუფდელლებით სხვადასხვა ჯურის დემაგოგებსა და შარლატანებს ახალგაზრდობის ბუნდან გადაცდენა, თუ საქმე ასე წავალ ისინი ყოველი ბრიკით ეცდებიან, დაიყოლიონ, სასოელითი ჩამოქნანა, დაიმბაკვანონ ჩვენი ახალგაზრდები.

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. ვიფიქრე.

ლ ე ნ ი ნ ი. დიდად შეუცდებოდით მე და თქვენ, ალეკსანდრა ტიხონოვნა, ასე რომ ფიქრობდეთ, კომეზიზმი შეიძლება გაზდე ისე, რომ არ შეიოვინოს ის, რაც კაცობრობამ მემკვიდრეობით დაგვიტოვა. დიახ, დიახ, უნდა ისწავლოთ, შერა, ელემენტარულად ისწავლოთ. რადგანაც თქვენი სწავლისა და აღზრდის ყოველი ნაბიჯი ახალი საზოგადოებისათვის შრომაზა და ბრძოლის დაეკავშირდება, აი, მაშინ ისწავლეთ კომეზიზმს, მანამ კი... რამდენადაც დღეს თქვენ საბჭოთა ხელისუფლებისათვის დაბრკოლებას წარმოადგენ, უფლებაზე მოზაზმეწონილი იქნება, რომ ჩაბოგაცილოთ ამ ხელისუფლებას.

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. დღეს ფაბრიკეთში ვარ, ხვალ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ეს მხოლოდ თქვენზეა დამოკიდებული.

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. რა უნდა ვქნა? დავიბენი რაღაც...

ლ ე ნ ი ნ ი. ჩაუფიქრდით, გიჯეთ, ისწავლეთ. ამ სამუშაოდან წასვლა რომ მოგიწეთო, თქვენთვის უკეთესიეა. ასეთ სამუშაზე ძალიან უნდა გიუკადოს ადამიანები. თქვენ კი ეერც შეამჩნიეთ, როგორ გაიმეტეთ კაცი სახიელლილიდ.

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. ბაბატეეი.

ლ ე ნ ი ნ ი (თართოლა გაღმოიიეტს წიგნს და სწრაფად წაეწერს) აი, თქვენ ამაბსოფორიდ.

ს ა ბ ო ტ ნ ი ე ო ბ ა. გმადლობთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ნახვამდის.

საბოჭნიოოვა მიდის. ლენინი მარტო რჩება, ღრმად ჩაფიქრებული და გენენაწამხდარა. შემოდის ნატაშა. (ეეეერა) არაშზადები!

ნ ა ტ ა შ ა. ვინ, ვლადიმერ ილიჩ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ის, ვინც ამას ცოდნა მოაკლია. არა, არა. ეს ჭერ მისი ბრალი არაა, ეს მისი უფროსებისაა (იღუნს ყურძნელს) ლენარჩანსკისთან ზალპარაკეთ. ანატოლი ვასილეევიჩ, რა იქნება, თქ ამ ეხი ეთასი ფუნტები, რომელიც ერასინმა გვიშოვა, ფანქრებს ფაბ[illegible]ოა რიკა რომ ვიეადოთ საზეგარაკეთ? ჩვენ უნიგენეტიკ ბოლეზ[illegible] ვართ, მერეხეს უნდა მიეუხდეთ, მიდითონი ფანქარია საჭირო. ეერეთნობის ბუზაკეზი შავ დღეს დადამენიან, მაგრამ თუ ოქვენ ბმარს დამიეეთ, მოვიღებ იმათ კამოუკეკვნ. შეეთანხმდით. ხვალ საბკოსმაბეკიზე გავეტანთ (ეიღებს ყურმილს) ნატაშა, ხასწრაფოდ მოიტანეთ ამბანეაები ახალგაზრდობის ეეკეადნ. დაეუოვნებელივ მოვიდენ, სწრაფდ.

ნ ა ტ ა შ ა. ვლადიმერ ილიჩ, თქვენ ხომ სახეირნოდ უნდა წასულიყავით? მეორე საათია, ექიმი ობუნი გელოდებათ. ამბობს, რომ თქვენ ორივე ბოლოდან წკვეთ სანეიელ და ახე არ შეიძლება. მეეკ ვეთანხმებეი, თქვენ თვითონ მთხარით დღეით, რომ კომეკეშარეიელი — ეს არც ისე ხაჩკარო საქმეეთ.

ლ ე ნ ი ნ ი. შეეცდი. დღეს ეს ეეეეოსაზეერი, ეეეეოსაზე მთავარი საქმეეა, ეეეეოსაზე. ეეეეოსაზ...

ნ ა ტ ა შ ა. სიტყვეთი გამოხეალთ?

ლ ე ნ ი ნ ი. ეუეცილბლად. მარიალია, დღეს თითქმის ეეეე ეკეკეეი ეს სიტყვა, მაგრამ არა ეეშავს, ეეეეოსეეეა. (დადეემდეეა).

ნ ა ტ ა შ ა. რაზე ფიქრობთ ვლადიმერ ილიჩ?

ლ ე ნ ი ნ ი. მარკსს ძალიან ზუსტი აზრი აქვს გამოთქმული: „ეეეეოდინარობა დემოსენეი ძალაა და იგი კიდევ ბევრი ტრაგედიის მიზეზი იქნებაო“ (მიდის მაგიდასთან) დღითან მე გთხოვეთ...

ნ ა ტ ა შ ა. ეეეეოსეეეი გავიდე, არ მინდოდეა, დამეეწყუბრანინეთ...

ლ ე ნ ი ნ ი. მოეკვდე?

ნ ა ტ ა შ ა. დიახ. ერთი კეკრის წინ.

ლ ე ნ ი ნ ი. ხერხათ?

ნ ა ტ ა შ ა. ეერ მოახერხა.

ლ ე ნ ი ნ ი. (ხანგრძლეეეი ფეშმიეეს შემდეგ) დაურეეეეთ კომეკეზიერლებს, მე მათ ეეელოდები (ეამოდის ეეანსეეეანეზე, დარბაზს) კომეკეეშარის მესაზე ეერალნიანიმ შენონაზეი მიმდინარეობდა, სადაც ახლა ეეენინენი კომეკეეშარის ხახეეანის თეკატრი. პრეზიდიუმის მაგიდის ეეკან ცხაკეთი ეზარმაზარი ფრონა ეეეეა ფიფეეეე